СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа в Америцї і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XIV. Скрентон, Па., Четвер 2-го Серпня, 1906. Число 31. — Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, August 2, 1906. No. 31.

Вп. Пп. секретарі Р. Н. Союза.

Пригадую вам, що кождий член є обовязаний заплатити 25 ц. на покрите коштів Конвенції. Хто не заплатить до трех місяців, буде виключений з членів Р. Н. Союза. (§ 17. ст. Р. Н. С. і ухвала з VIII голов. Конвенції).

З поважанем,
С. Ядловский.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Серпень

2	Ч.	† Ілиї прор.
3	П.	Симеона юр.
4	С.	Марії Магд.
5	Н.	9. Теофіля Тр.
6	П.	† Бориса і Глїба
7	В.	† Усп. св. Анни
8	С.	Єрмолая, Пар.

В справі конвенційної фотоґрафії було оголошене в „Свободі“, що они вже розіслані, а се тому, бо фотоґраф обіцяв зробити їх в протязї 14 день і була надія, що коли дотична „Свобода“ дійде до рук читачів, то кождий буде вже мати свою фотоґрафію. Тимчасом фотоґраф не додержав слова. До сеї пори лиш декотрі делеґати дістали фотоґрафії. Ті, що ще не дістали зволять ласкаво троха почекати. Кождий хто заплатив за фотоґрафію дістане еї певно.

Звертаємо увагу наших читачів на статю „Польска „культура“ і свобода в Галичині“, поміщену в теперішнім числї нашої часописи. Написав її муж глубокої науки, відомий професор університету в Одесі І. М. Радецкий. Він об'їхав тепер трохи не цїлу Галичину, даючи по більших містах знамениті відчити на тему вироджeня і відродженя молодїжи. За короткий час свого побуту на Руси галицкій з'умів він обняти своїм бистрим зором усе житє-бутє наших родимців, що стогнуть під обухом польскої шляхти. Яко чоловік свободолюбний, помістив наш шан. земляк в „Ділї“ отверте письмо до братів-Поляків, в якім докоряє їм в чемний спосіб за їх насильства над народом руским і перестерігає компетентні круги перед евентуальним нещастем на случай, коли сей пригноблений люд забажає скинути з себе наложені окови. Поляки відповіли вправдї проф. Радецкому в своїх часописях на його братерский лист, але в такий „культурний“ спосіб, що він був приневолений віднести ся з сею справою до российскої Думи, а посередно до цїлої Европи, о чім довідати ся вже можна по прочитаню згаданої статї.

Рада міністрів поручила цареви розвязати также висшу палату держав ної ради т. з. Государственний совіт.

В Льондинї розпочала ся дня 23-го Липня с. р. міжпарляментарна мирова конференція, що занимає ся справою вічного мира і міжнародних полюбовних судів. На сю конференцію прибула також депутація від российскої Думи під проводом Українця, професора Ковалевского. 500 парляментаристів з усїх країв повитали российских послів грімкими оплесками, а президент анґлійского кабінету Кембел-Банерман закликав з великим одушевленем: Российский парлямент най жиє! Сей оклик міністра повтаряли з ентузіязмом усї делеґати, кождий з окрема, а коли на салї успокоїло ся, промовив до зібраних проф. Ковалевский, дякуючи усїм присутним за ознаки симпатії і жичливости. „Цїлию нашої боротьби — говорив наш земляк — є увільнене народа з під обуха деспотизму а здобуте вільности, свобід і справедливости. Однаковож ми не можемо лишитись тут довше, бо Дума розвязана, а тим самим наші мандати уже неважні.“ В відповідь на сї слова відозвали ся з усїх сторін голоси: Зістаньте! Зістаньте! Але Ковалевский подякував еще раз сердечно і заявив рішучо, що ще того самого вечера від'їдуть російскі делеґати домів, бо кличе їх туди моральна понинність і міліони страждучого народа. Посол Аладин сказав від себе: „Цар грає велику гру, що скінчити ся мусить революцією загальною, а побідоносною!“

Звісний демократичний кандидат на президента Спол. Держав Брайн, запитаний в Льондинї про гадку що-до ситуації в Росії, відказав: „Я пересьвідчений, що нарід российский не зверне ся уже нїколи з тої дороги, на яку тепер ступив. Цар поповнив великаньский промах і допустив ся нечуваної похибки, яка зімстить ся на нїм вельми суворо й болючо“.

Рада міста Парижа ухвалила 41 голосами проти 20 адресу, висказуючу співчуте і симпатію народови российскому, а також надію, що сей нарід дібеть ся вскорі належних прав і виборе собі бажану свободу і вільність.

Виднїйші горожани Анґлії підписують меморіял, в якім похваляють стремлїня народу российского до переведеня зміни державного устрою.

Зі всїх країн Росії доходять вісти про страйки у війску і між хлїборобскими робітниками. В Варшаві зворохобив ся 10. баталїон саперів і зажадав людского поведеня офіцирів з рядовими, лїпшого харчу, та заведеня полїтичної свободи в цїлій Росії. Полки ґвардії в Краснім Селї відбувають наради в справі страйку. Петербурский ґарнїзон є також підмінований. Один з одеских полків застрайкував. Дві третині військової залоги в Одесі є „непевні“. Коли у війску настали такі відносини, по селах починають ся розрухи селян проти дворів. Села докола Чернигова страйкують, а паньскі двори спалено. Коло Одеси вибухли також грізні страйки селян. Коло Новгорода горять двори. В Петербурзї застрайкували пекарі, а місту грозить в найблизших днях недостаток хлїба.

До „Русского Слова“, телеґрафують з Томска, що там попали на слїд нових великаньских крадїжий, які пороблено підчас недавної війни. Слїдча комісія відкрила, що на стації Іноконтевская пропало без слїду 1500 наладованих ваґонів. Страти виносять на тій однїській стації около 7 міл. рублїв.

З Льозанни прибула перед кількома днями до Женеви (в Швайцарії) богата Росіянка, Споляньска і замешкала в першорядним готелю. В кілька годин пізнїйше зачула служба два вистріли в її комнатї. Показало ся, що Споляньска відобрала собі житє револьверовою кулею. При боцї умираючої матери лежала її 9-лїтня донечка, пострілена ненькою в околицю серця. Стан дитини безнадїйний. Самоубійниця була жінкою високого чиновника. Полишила два листи, але їх зміст задержано в тайнї.

Д. Полївка, Чех, бувший греко-католицкий сьвященик, Василїянин, главний духовний управитель »Соединенія« і великий „панславіст“ перейшов на латиньский обряд і обняв одну з латиньских парохій коло Юнїйонтавн, Па.

В однім кварталї згинуло під колесами зелїзничих поїздів в Сполучених Державах 1.126 людий. Ранених в тої самої причини було 17.170 осіб.

Републїканьский комітет народний для переведеня виборів до конґресу порішив розіслати листи до всїх членів партії в цїлій державі, щоби на кошта кампанії зложили по долярови. Більших датків комітет не жадає.

Недавно сему всї товариства католицкі в Америцї злучились в одну федерацію для цїлий полїтичних. Тепер знов всї військові товариства католицкі злучились разом. Они представляють оружну силу зложену з 30.000 людий. Є се, так би сказати, рід католицкого війска в Америцї.

На острові Лейт, котрий належить до ґрупи островів Филипіньских, зведено кроваву борбу між війском американьским а тамошними жителями, що нялежать до племени Пулляянель. Із сторони американьскої погиб один поручник і дванайцять жовнірів.

Др. Александер Ґрагам Бел виготовив на днях цікаву статистику, з котрої довідуємо ся, що на кождих 1.200 осіб, жиючих в Спол. Державах, є одна темна, а на кождих 850 осіб одна глуха. Всїх невидючих є 64.763. Близько десята часть з того числа є вже темні від уродженя. Глухих начислено 89.287; з тих є 37.426 цїлковито глухих, а 51.861 більше або менше недочуваючих.

В Токіо оголошено загально-народну жалобу по причинї смерти барона Кодами, шефа ґенерального штабу япаньскої армії. Покійника уважали одним з найбільших ґенїїв військових цїлого сьвіта. Він то виробив плян битви під Мукденом, в котрій армія российска стратила кольосальну частину свойого війска.

З Пекіну доносять що в кількох хіньских провінціях вибухло грізне повстанє. Число повстанців доходить уже до 60 тисяч мужа. Правительственні війска не годні спинити сего нового революційного руху, викликаного товариством „великого ножа“.

Магометанці в Єгипті ладять ся до революції. Ситуація грізна не лише для Анґлїйців, але для всїх християн, мешкаючих в Єгипті. З тої причини анґлїйскі залоги в Єгипті зістануть скріплені.

Канадийский міністер рільництва W. J. Black оголосив дня 21-го м. м., що в сїм роцї потрібно на жнива що найменьше 20 тис. робітників більше, ніж в попередних роках. Урожаї мають бути такі обильні, що фармери не намятають подібних від кількадесяти літ. Жнива розпочинають ся з початком сего місяця.

Сицилїйский вулькан Стромболї почав на ново викидати більшу скількість ляви і попелу. Що хвилї дають ся чути сильві трясеня і підземні громові рохкоти. Уся людність вельми занепокоєна і перестрашена.

Велика Британія навязала з Сербією на ново дипльоматичні зносини, що були зірвані від часу замордованя королївскої пари.

В Лондинї помер найбогатший тамошний фінансїст, Алфред Біт, полишивши до 50,000.000 долярів маєтку. Доробив ся сего майна яко спільник кількох фінансових інституцій. Найбільше зиску принесли йому копальнї золота і діямeнтів в полудневій Африцї. Померший жертвував значну суму товариству Червоного Хреста, а крім того записав чимало тисяч на ріжнородні цїли філянтропійні.

Дня 8-го с. м. пополудни один майнер, Олївер Браянт, що мешкав в Вандербурґ кавнтї, прийшов сильно підпитий домів і почав бити свою жінку. Сусїди, почувши крик жінки, збігли ся перед дім Браянта і почали нараджувати ся. Відтак витягнули з хати пяного майнера, що тимчасом заснув був твердо, на улицю і тут били його пястуками і полїнами так довго, доки не сконав під ударами розлюченої товпи. Одного фармера і одного коваля, що мали бути провідниками в тім страшнім самосулї, арештовано.

В Балтімор, Мд. засуджено на смерть 17-лїтного Нїґра за кримінальний злочин, поповнений на двох білих женщинах в Сомерсет кавнтї. Його процес відбув ся тутка тому, що злочинець був би напевно злїнчований, коли-б відослали його були до Сомерсет кавнтї.

В віддаленю одної милї на захід від місцевости Гемлет, Н. К. з'ударив ся особовий поїзд з поїздом тяга ровим. В наслїдок сього випадку зістало убитих 25 пасажирів, а кільканайцять тяжко ранених. Одних і других відвезено до міста Рокінґгем.

Поїзд зелїзницї Лакавана наїхав минувшого четверга в місцевости Освейґо, Н. Й. на 13-лїтну дївчинку Емму Крофт і убив її на місци, перетинаючи нещасну на дві половини. Дївчина визбирувала на зелїзничих торах угле і через свою неоглядність згинула такою страшною смертію.

60 робітників, званих „секшон гендс“, затруднених на зелїзницї Лейк Шор в Вестфілд, Н. Й. застрайкували 23-го м. м., домагаючись підвисшеня платнї з $1.45 на $1.75 денно. Управитель зелїзницї Оканер прибув на місце страйку, а вислухавши робітників, велїв їм розпочати працю на ново, або виносити ся з власности компанії. Робітники згодили ся на се послїдне. Заходить обава, що прийде до поважних заворушень і розливу крови, наколи компанія місця страйкерів заступить иншими робітниками.

Якийсь майнер в Давсон Ситі, Б. К., Рудольф Крансгорт викопав собі гріб на 7 стіп довгий, 3 стопи широкий і 2½ стопи глубокий. Коли гріб був уже готовий, Крансгорт відобрав собі житє вистрілом з револьвера і повалив ся неживий до викопаного долу. Не потребував бодай платити гробареви.

Дня 26 го м. м. лютила ся над містом Ст. Луіс, Мо. страшенна туча, получена з вихром, дощем, блискавицями і громами. В наслїдок зливи заляла вода богато пивниць. Від удару громів спалило ся сїм домів. В богато місцях позривала буря електричні і телефонїчні дроти. Спадаючі комини і стїни декотрих домів покалїчили кілька осіб.

Анин.

Доробив ся.

(Конець.)

— В такій страшній непевности і ожиданю я прожив більше як півтора місяця. Аж дістаю я від жінки лист зі Старого краю. Ах, містер, що тогдї зі мною діяло ся, я на цілім тїлї дрожав як листок.

— Пише менї жінка, що она тяжко хора, що була в Америцї, але еї завернули. Що на мори померла молодша дитина, а я навіть і не бачив еї, що тіло кинули у воду, що она дуже плакала за дитиною, мала червонї очи, і через те доктор не хотїв еї пустити до Америки.

— Як собі тото нагадаю, то еще тепер болить серце, мою дитину кинули у воду, я стратив майже половину гроший, що був зложив, жінка хора, що робити?

— Ввяв ся я до роботи, завізвав Бога на поміч, перестав пити, лиш складав цента до цента, зложив півтретя сотки і по двох роках вернув до дому. Жінка утїшила ся мною, а моя дитина не хотїла іти до мене. Болїло мене серце, що до тата не хоче іти, але гадаю собі, призвичаїть ся. Таж я для него не чужий, хиба от з лиця, але в серци я йому чую, а підросте, то пізнасть, що я йому тато.

— Питаю ся жінки, а що то було, що померло, син, чи донечка? — Донечка, каже, така файна як ангелик, — тай собі в плач, та нарікае на мене, що я ворог своїй родинї, що то я убив ту дитину... от, як знаете, баба.

— Так кажу я до неї, перестань, Ганю, плакати, то всьо від Пана Бога, треба приняти. От взяти ся нам тепер до господарства.

— Зараз купив я матеріялу, зачав ставити хату. При Божій помочи виставив я хатчину, таку гарну, що аж люди завидували менї. Кажуть: „Американець приїхав, привіз гроший, тай палати ставить".

— Ох, як то я спровадив жінку до власної хати, тай кажу до неї: видиш, подякуй Богови за Америку, якби не Америка, були би ми вічними дідами тай наймитами, та комірниками. А так, маемо свою хату, маемо свое поле, ще коби звідки пару коників, та корову, то вже би якось було.

— Але ні, думаю я собі, треба вже тут решту дорабляти ся.

— Так отже зачали ми ґаздувати на спілку зі сусідом, він дав худобину, а я поле. Тяжко ми бідували один рік, але оно не ішло. Нема то як свое, думаю я собі, а Америка анї на хвильку не сходить менї з голови. Жінка привела на сьвіт дитину, дивлю ся, хлопчик, слава Богу, буде поміч при ґосподарстві. І тїшить се мене, що се перша дитина, що знаю, що то моя, бо при менї прийшла на сьвіт. І жінка повеселійшала, і я набрав великої охоти їхати в Америку.

— Пішов я до банку, пожичив гроший, тай попращав ся з жінкою і з дїтьми, а она і вже так дуже не плакала, бо мала свою хату, свое поле і вже люди еї поважали.

— От і приїхав я в Америку, знова в те саме місце до Гейзелтону, і дістав я ту саму роботу, що перше робив. Працював я там цілий рік і два місяцї, зложив троха гроший, троха післав до дому, заплатив в банку довг, і думаю собі, лишу ся тут еще до кінця року, зложу троха більше гроший, а потому верну до дому.

— Тимчасом прийшло на мене нове нещасте. При роботї упав менї на руку великий камінь, і відорвав палець.

Русінко показав менї свою праву руку без вказуючого пальця.

— То то я натерпів ся, та намучив ся. В шпиталю пролежав я більше як шість неділь, і дорого мусів платити за шпиталь. Як виздоровіла менї рука, взяв ся я наново до роботи. Тим разом пробув я в Америцї три роки, зложив триста талярів, і з тим повернув до дому.

— Видите, нїколи так не стане ся, як собі чоловік уложить. — Приїхав я до дому, дивлю ся, моя хата гарна, аж любо дивити ся, маю тепер гроші, то і розґаздую ся. Покупував я ґосподарскі знаряди, поставив стайню, ще лише до стайнї худобину, і всьо буде добре, вже менї більше нїчого не буде потрібно.

— Але худоба в той час була дуже дорога, так намовив мене арендар з нашого села, щоби я поклав гроші до банку, та перечекав до весни, коли худоба подешевіе. Я його послухав. Поклав я свої гроші до того якогось гунґарского банку, а на весну хочу їх відобрати, аж ту менї кажуть, що той банк упав, і пропали всї мої гроші. В суді з адвокатами не розговорю ся, бо не розумію по мадярски, пропало всьо, нема для мене ратунку. Іду я до коршмаря, тай кажу до него: де мої гроші, ти менї показав той банк, верни-ж тепер менї гроші. А він каже, що і йому там пропали гроші, але він буде процесовати, а як я хочу, то він менї дасть за кожду сотку трийцять ґульденів, то все таки буде лїпше, як всьо стратити. Я подумав собі, як ти мене циганиш, то тебе Пан Біг покарае, і взяв від него щось півтора сотки, а на папері підписав я, що при сьвідках здаю на него всьо, що зложив до банку.

— І що ж тепер з тими грішми робити? Як раз аби їхати до Америки, иньшого ратунку нема. Сказав я жінцї, що то вже послїдний раз їду, вже більше не поїду, буде з мене досить вже тої вандрівки.

— Так поїхав я в свое старе місце. Приходжу там, де була бреха, а з неї і слїду не стало. Якось менї стало тяжко на серцю, треба шукати роботи. Їздив я з плейзу на плейз, аж заїхав до вашого міста, і ту дістав роботу також на бресї. Вже тому буде тепер вісїм лїт.

— Поробив я так з рік, аж менї кажуть люди, що страйк, що я не маю іти до роботи. — Що то страйк, кажу я. хто хоче, нехай страйкуе, а менї не треба. Я вже і так більше до Америки не поїду, от коби еще троха заробити, тай буде з мене доста.

— На другий день люди не ідуть до роботи, а я кажу, я таки пійду; а они кажуть: ми не пустимо. Але я таки пішов до роботи. До роботи прийшло дуже мало людий, лиш Словаки, Айриші, щось трох Поляків, та кількох Чехів. Ми зачали накидати угля на кари, аж тут надбігла купа робітників, та кричать до нас кинути роботу, а потому зачали кидати на нас камінем. Доперва пізнійше прийшла поліція, тай їх розігнала.

— Вечером по роботї приходжу до дому, а мешкав я тогдї у одного галицкого Русина, всї люди, що були у него на бордї, обступили мене, тай кричать: скеб, скеб, гунґар; мало мене не побили. Я їм кажу: люди добрі, менї треба заробити — а они кажуть: і нам треба заробити, але як страйк, то страйк, а ти скеб, марш з нашої хати. Аж один молодий парубок, що мене научив читати та писати, взяв мене до свого руму, і розповів менї, що то е страйк, що нас компанїсти кривдять, що нам за мало платять. Не дуже я се розумів, бо в краю я за рік не міг того заробити, що ту за один місяць, ну, але думаю собі, як всї, то і я, як дадуть більшу пейду, то і менї буде лїпше, і не пішов я вже більше до роботи. Жду лиш, коли той страйк скінчить ся.

— Жду один місяць, жду другий, вже радби я і за скеба пійти до роботи, але бреху давно вже замкнули, і нїкого не приймають до роботи.

— Мав я зложених півтора сотки талярів, але собі постановив, що не рушу їх, абим мав згинути, а тут вже зачинае бути біда. Що робити? Роботи нїгде нема, нарід сновидае ся по улицях, та по салюнах, пють а пють, а відгрожують ся на компанїстів. З голоду, кажуть помремо, а до роботи не пійдемо, доки нам не дадуть більшу пейду. А многі пороз'їздили ся до дому, або поїхали на иньші плейзи.

— Іду я поміж людий, та питаю про страйк, чи не знають, коли скічить ся. А они кажуть, що страйк еще не зараз скінчить ся, що компанїсти мають еще много угля, отже не дуже їм спішить ся. Кажуть, що страйк може потревати еще цілий рік, а може лиш пару місяців.

— Як так, думаю я собі, то нема що менї тут робити, треба їхати до дому.

— Чув я, що е такі шіфи, де люди наймають ся за робітників, а они за те перевезуть їх через море. Пішов я до того жида, що продае шіфкарти, тай кажу йому, що хочу їхати на такій шіфі до дому. Дав я йому три таляри, а він післав мене на таку шіфу.

— О, знаете, волїв би я вже радше з голоду згинути, як коли на такій шіфі їхати. Божа ласка, що оно вже перейшло, а то думав, що згину, або сам собі смерть заподію, тай скочу до води.

— Поклали мене накидати угля в великий пец на споді корабля. Я цілими днями сьвіта Божого не бачив, а ту коло пеца така страшна спека, що чоловік млїе, та з ніг паде на землю. А до того ще анї краплї води не дадуть. Я думав, що прийде ся вже там головою наложити.

— Ми їхали так трийцять днїв, а менї здавало ся, що се було трийцять лїт. Потому дали менї десять талярів і післали до дому.

— Приїхав я до дому, а жінка не пізнала мене, так змарнів я на лици, а здоровле до чиста стратив. Пролежав я в дома зі два місяцї, а потому взяв ся до ґосподарки. Купив я корову, купив коня, вже зачав я обрабляти поле, вже менї здоровле прибуло, вернули сили, вже синок корову пожене пасти, жінка працюе, всьо іде гарно, складно, збіже гарно зародило, лиш одна біда: нема стодоли, тай здала би ся друга корова, і другий кінь, тай новий віз, та хлїв.

— Вже знаете, так як то злодія тягне красти, так то чоловіка тягне до тої Америки. Тепер вже я пятий раз в Америцї. Двайцять два роки я мав коли перший раз приїхав, а тепер в мене вже сорок лїт минае. Америка з'їла мое здоровле, мою молодість, мої сили. На живіт слабую вже пятнайцять лїт; що небудь з'їм, зараз слабую на жолудок. Ну так що-ж, але Америка дала менї троха гроший, що бодай на старість буде менї лекше жити, тай може дїти не будуть так бідувати, як я бідував. От коби робота так дальше пішла, то побуду еще пару місяців, а потому поїду до дому, тай стану вже направду ґаздувати.

— Ей, а може вам містер Русінко еще чого не стане, тай знова приїдете до Америки? — запитав я жартуючи.

— О вже ні, вже всьо буду мати, вже я так собі обдумав, що то послїдний раз я в Америцї.

На дворі вже стемнїло ся, ми вернули ся до міста і сердечно попращавши ся, розійшли ся домів.

Від того часу містер Русінко відвідував мене досить часто, і ми щиро заприязнили ся.

Якось в пару тижнїв пізнійше зайшов до мене містер Русінко і показав менї лист, що дістав від жінки. Писала вона, що господарка іде добре, що корова мала телятко, а Штіфови щось повикидало на тїлї. Але всьо булоби далеко лїпше, як би господар був дома. Приїзджай вже, пише, бо вже би час було.

— Ну, що ж містер Русінко, питаю я його, коли вибираете ся до дому?

— От пороблю еще до другої пейди, тай поїду, коби хоть ласка божа мене не опускала.

— А прийдїть ся попращати зі мною, як будете їхати; сказав я до него, бо любив я того низького ростом, з товстим вусом, сивавого та дуже симпатичного Русінка.

В три дни після того, чую, по улици ходять хлопцї з ґазетами, та викрикують: Велике нещасте, десять людий убитих в майнї, спеціяльний нумер. Мене як би щось тронуло, купив за цента ґазету, беру до рук і читаю: імена убитих: трох Поляків і вичислені їх імена, чотирох Словаків і трох „Гунґерян", між ними читаю — Руссіанко. Я вже знав, що се був Русінко. Так і пустили ся менї слези з очий. Бідака, подумав я, доробив ся ґаздівства. Вже так близько було, аж ту маеш, знайшов спокій. Я пригадав собі, як він менї розказував, що не хотїв би умирати в комірцї, а тимчасом згинув такою страшною смертію, около шість сот метрів під землею. Обірвала ся линва від вінди, і всї они, що були у вінді, погинули, мабуть еще заки долетїла на дно.

Я зібрав ся чим скорше, та поспішив на місце катастрофи. Тїла небіщиків перевезли вже до трупарнї, отже пішов я і там. Але Русінка не міг розпізнати, так страшно були всї потовчені.

Компанїя справила йому похорон, а жінцї його післала через угорський консулят сто долярів.

Алеґені, Па. 14 січня, 1906.

Справоздане Гол. Секретара „Р. Н. Союза" за час від 15-го мая 1904 до 31-го мая 1906 року на IX. Головній Конвенції в Scranton, Pa.

(Конець.)

Іван Порада, Ботлер, Па.	300.00
Іван Пашинковят, Ню Флоренс, Па.	100.00
Ксеня Костецка, Йонкерс, Н. Й.	300.00
Марія Незнаемска, Плимавт, Па.	300.00
Кирило Врона, Ст. Клейр, Па.	600.00
Томко Ковальчик (сирітска часть), Шамокін, Па.	500.00
Павло Матяш, Маганой Плейн, Па.	300.00
Юлїй Волошинович, Форд Ситі, Па.	600.00
Анна Ванцко, Лансфорд, Па.	300.00
Марія Дудич, Шенандоа, Па.	300.00
Асафат Ладна, Еліанор, Па.	300.00
Розалїя Монїта, Лансфорд, Па.	300.00
Захар Горощак, Шамокін, Па.	600.00
Анна Хомяк, Мт. Кармел, Па.	300.00
Павло Колодійчик, Алеґені, Па.	300.00
Макар Кантор (сирітска часть), Олифант, Па.	300.00
Крестина Дубець, Когус, Н. Й.	300.00
Павлина Кобельник, Нортгемптон, Па.	300.00
Марія Ґут, Шамокін, Па.	300.00
Петро Гутник, Плимавт, Па.	300.00
Александер Млинарик, Трой, Н. Й.	392.75
Петро Врона, Шамокін, Па.	300.00
Стефан Ціхонь, Джесеп, Па.	300.00
Анна Малиняк, Шамокін, Па.	300.00
Іван Бончак, Йонкерс, Н. Й.	300.00
Семан Лисканич, Йонкерс, Н. Й.	300.00
Марія Шепеляк, Скрентон, Па.	300.00
Іван Сійчак (дитина), Ґлен Лайон, Па.	27.00
Гатала Рак, Прайсбурґ, Па.	600.00
Анна Пецух, Микаду, Па.	300.00
Андрій Німець, Симпсон, Па.	600.00
Павло Осірак, Плимавт, Па.	600.00
Анна Сонта, Травґер, Па.	300.00
Іван Федак, Скрентон, Па.	600.00
Михайло Венґляж (дитина), Нортгемптон, Па.	17.00
Яков Міндур, Бреслав, Па.	600.00
Анна Косарич, Микіс Ракс, Па.	300.00
Марія Пятниця, Мт. Кармел, Па.	300.00
Марія Мецьо, Травґер, Па.	300.00
Григорій Кушпіньский, Ансонія, Конн.	600.00
Стефан Гащиц, Гейзелтон, Па.	600.00
Анна Паліновска (дитина), Скрентон, Па.	22.00
Іван Маркович (сирітска часть), Мейнор, Па.	488.80
Олена Сембер, Ансонія, Конн.	600.00
Михайло Коцюба (дитина), Микіспорт, Па.	15.00

Анна Капець (дитина), Ґлен Лайон, Па.	22.00
Іван Каменецкий, Питсбурґ, Па.	600.00
Стефан Пиканич, Фрідерктавн, Па.	600.00
Дмитро Жеребний, Нортгемптон, Па.	600.00
Іван Гудак, Ст. Клейр, Па.	600.00
Марія Лешишин, Бофало, Н. Й.	300.00
Василь Кріль, Пітсбурґ, Па.	331.75
Осиф Вовчак, Вест Полет, Вт.	600.00
Каролина Когут, Еверсон, Па.	300.00
Анна Петрочко, Олифант, Па.	300.00
Михайло Лазовский, Шамокін, Па.	600.00
Іван Мохнач, Микаду, Па.	391.66
Прокоп Малиняк, Шамокін, Па.	300.00
Акилина Лабаш, Ст. Луіс, Мо.	300.00
Марія Демчко, Шенандоа, Па.	300.00
Павло Капець, Ґлен Лайон, Па.	600.00
Юрій Добряньский, Пітсбурґ, Па.	600.00
Захар Кріль, Джерзі Сити, Н. Дж.	600 00
Павто Матяш (сир. часть), Маганой Плейн, Па.	300.00
Марія Бончак, Майнерсвил, Па.	300.00
Михайло Горвад, Лейтроб, Па.	348.50
Андрій Євусяк (сирітска часть), Олифант, Па.	50.00
Василь Лабяк, Микіспорт, Па.	300.00
Осиф Семанишин, Ормрод, Па.	600.00
Томко Ганиско, Шамокін, Па.	600.00
Антін Пандрак, Пітсбурґ, Па.	367.00
Стефан Тимцьо, Пітсбурґ, Па.	600.00
Текля Двьобко, Мт. Кармел, Па.	300.00
Семан Гавриш, Микаду, Па.	600.00
Стефан Ціхонь (сирітска часть), Джесеп, Па.	300.00
Михайло Теник, Майнерсвил, Па.	260.46
Матвій Вельчик, Йонкерс, Н. Й.	600.00
Марія Бааун, Мт. Кармел, Па.	300.00
Анна Кундрак, Майнерсвил, Па.	300.00
Гнат Риджик, Карнеґі, Па.	342.74
Іван Шмайда (дитина), Ансонія, Конн.	15.00
Юрій Котляр (сирітска часть), Майнерсвил, Па.	246.75
Григорій Маляр, Пітсбурґ, Па.	415.67
Анна Летита, Тервил, Конн.	300.00
Анна Вельґош, Джерві Сити, Н. Дж.	300.00
Петро Мерена, Пітсбурґ, Па.	300 00
Зофія Копач, Нортгемптон, Па.	300.00
Анна Качмарчик, Монесен, Па.	300.00
Спиридон Вандзіляк, Шамокін, Па.	600.00
Єва Смільницка, Чішолм, Мінн.	300.00
Текля Малютич, Монесен, Па.	300.00
Василь Рапавий, Маганой Плейн, Па.	300.00
Іван Вовчак (сирічска часть), Маг. Плейн, Па.	300.00
Антін Пандрак (сирітска части), Пітсбурґ, Па.	233.00
Петро Драґан, Менавн, Па.	273.38
Дмитро Литвак, Шенандоа, Па.	600 00
Анделя Пруґеничь, Елсворт, Па.	300.00
Алексій Галабурда, Мт. Кармел, Па.	600.00
Григорій Шкварла, Микіс Ракс, Па.	415.00
Кондрат Котаньчик, Шамокін, Па.	600.00
Василь Данчевский (дит.) Франк. Форнес, Н. Дж.	32.00
Михайло Кухта, Мт. Кармел, Па.	600.00

Разом виплачено посмертні запомоги:

по 103 членах на суму		50,595.91
по 53 женах ,, ,,		15,900.00
по 17 дітях ,, ,,		328.00
і 13 сирітских частий на суму		4,255.65
Загальна сума		$71,089.46

b) Запомоги виплачено слідуючим членам:

Мойсей Курила, Чікаґо, Ілл.	100.00
Юрій Гаврилка, Ґренвил, Н. Й.	100.00
Емиліян Дурняк, Пітсбурґ, Па.	100.00
Алексій Борис, Мейфілд, Па. (останок)	300.00
Василь Криницкий, Олифант, Па.	100.00
Василь Желем, Травґер, Па.	200.00
Іван Тарбай, Елмайра, Н. Й.	100.00
Петро Юра, Лансфорд, Па.	100.00
Діти Василя Болещака, Ст. Луіс, Мо.	50.00
Яцко Ющак, Травґер, Па.	100.00
Марія Сальон, Шамокін, Па.	50.00
Іван Боґаль, Ботлер, Па.	100.00
Теодозія Варян, Джерзі Сити, Н. Дж.	100.00
Юрій Гаврилка, Ґренвил, Н. Й. (II часть)	100.00
Теодор Явиляк, Літсдейл, Па.	100.00
Іван Дубовецкий, Нортгемптон, Па.	100.00
Іван Савка, Бреслав, Па.	100.00
Діти Василя Болещака, Ст. Луіс, Мо. (II ч.)	50.00
Емиліян Дурняк, Пітсбурґ, Па. (II часть)	200.00
Іван Пізнак, Джерзі Сіті, Н. Дж.	100.00
Марія Сальон, Шамокін, Па. (II часть)	50.00
Михайло Адзима, Мт. Кармел, Па.	50.00
Юрій Кловапич, Плевант Валі, Па.	100.00
Михайло Драґан, Микіс Ракс, Па.	100.00
Іван Баран, Джерзі Сіті, Н. Дж.	200.00
Олекса Соколович, Експорт, Па.	100.00
Іван Мацко, Микаду, Па.	100.00
Іван Фецко, Донмов, Па.	100.00
Олекса Лещиньский, Болтимор, Мд.	100.00
Іван Преґон, Правиденс, Р. Ай.	100.00
Теодор Фринцко, Ґлен Лайон, Па.	100.00
Осиф Томашевский, Літсдейл, Па.	200.00
Михайло Суский, Шамокін, Па.	200.00
Іван Вархола, Ню Флоренс, Па.	200.00
Іван Петрик, Джесеп, Па.	100.00
Митро Пас, Лансфорд, Па.	200.00
Діти Василя Болещака, Ст. Луіс, Мо. (III ч.)	50.00
Іван Тхір, Лансфорд, Па.	100.00
Василь Кащак, Травґер, Па.	100.00
Михайло Адзима, Мт. Кармел, Па. (II ч.)	50.00

Всіх запомог виплатив Р. Н. Союз за два літа разом на суму 4,750.00
а враз з посмертним 75,839.46

c) Адміністрація Р. Н. Союза виносила за час двох літ 8,715.53

І так:

Конвенция і 2 засіданя коштували	2,244.17
Пенсія гол. Урядників: председатель 240.00, секретар 1,680.00 і 50.00 за Май 1904, котрі взяв аж по VIII Конвенції, разом 1,730.00; касієр 600.00 і 50.00 остатнє часть пенсії з 1904 р., котру також взяв аж по VIII Конвенції, разом, 650.00, що робить суму	2.620.00
Друки для Союза як грамоти, книги деклар., додатки до статутів, викази місячні, переступні листи і другого рода потрібні річи	500.70
Відзнаки і книжочки платничі	898.80
Подорож гол. Уряду в справах Союза	172.76
Календар за рік 1905	365.00
Бонди	72.00
Офіс, се є бюро, шафи, крісла і другі річи	89.84
Сейф	200.00
Адвокати в справах судових	313.65
Почтові і офісові видатки гол. секретаря, касієра і председателя, з чого 9.00 ще старого	586.71
Асекурація офісу	9.70
Еміґраційному Домови звернено	221.10
Рент від офісу	261.10
Орґанізаторство	5.00
За писане 1500 грамот	15.00
Відшкодоване Андрієви і Марії Корпан в Ню Йорку, присуджене судом (по 70.00 одному)	140.00
Разом	8,715.53

d) Орґан Р. Н. Союза за два роки 12,668.30

ЗІСТАВЛЕНЄ.

а) посмертні	71,089.46
b) запомоги	4,750.00
c) адміністрація і дрібні видатки	8,715.53
d) орґан Союза	12,668.30
Весь розхід	97,223.29

ВИКАЗ ЧЛЕНІВ, НА ПІДСТАВІ КОТРОГО ВИБРАНО ДЕЛЕҐАТІВ, З ДНЕМ 31-го МАЯ, 1906 РОКУ.

Відділ	Місцевість і назва Братств	гол.	дорос.	дітий	жен	на пів	Разом
1	Шамокін, Па. М. Р. Н. С.	3	260	67	4	10	341
2	Мт. Кармел, Па. Димитр.	1	44	—	—	—	44
3	Олифант, Па. Івана Хрес.	3	211	70	8	7	296
4	Джерзі Ситі, Н.Дж. М. С.	2	112	34	12	2	160
5	Мт. Кармел, Па. П. і П.	2	62	7	—	—	69
6	Бравнсвил, Па. П. і П.	2	113	—	—	2	115
7	Микаду, Па. Богородиції	2	126	26	3	1	156
8	Елмайра Гайтс, Н. Й. Мих.	–	27	25	—	2	54
9	Ст. Клейр, Па. Богород.	1	41	19	—	—	60
10	Ансонія, Конн. П. і П.	2	71	53	2	3	129
11	Вотербери, Конн. М.Р.Н.С.	–	12	2	4	1	19
12	Йонкерс, Н. Й. М.Р.Н.С.	2	69	17	8	3	97
13	Трой, Н. Й. Николая	1	42	6	—	2	50
14	Ст. Луіс, Мо. Михаїла	2	70	15	—	1	86
15	Бофало, Н. Й. Івана Хр.	1	46	—	—	—	46
16	Лансфорд, Па. Богород.	3	186	14	4	—	204
17	Вест Полет, Вт. Богород.	–	22	1	2	—	25
18	Сімор, Конн. Івана Хрест.	–	20	13	1	3	37
19	Прайсбурґ, Па. Василія	2	61	33	3	1	98
20	Джесеп, Па. П. і П.	2	45	12	13	6	76
21	Мейфілд, Па. Кир. і Мет.	–	17	5	2	1	25
22	Менавн, Па. Николая	–	18	—	—	—	18
23	Гомстед, Па. Михаїла	1	45	5	1	—	51
24	Шамокін, Па. Йосифа	–	25	5	1	1	32
25	Травґер, Па. Михаїла	2	74	3	—	—	77
26	Бел Вернон, Па. Богород.	1	34	2	1	—	37
27	Ґлен Лайон, Па. П. і П.	1	44	12	—	—	56
28	Маганой Плейн, Па, Ілії	2	84	—	—	—	84
29	Рон, Па. Спаса	–	19	19	—	2	40
30	Бреслав, Па. Андрея	2	77	24	—	—	101
31	Еліанор, Па. Михаїла	2	55	3	—	—	58
32	Травґер, Па. П. і П.	2	86	5	—	—	91
33	Нортгемптон, Па. Богор.	3	233	80	—	5	318
34	Олд Фордж, Па. М.Р.Н.С.	–	3	—	1	—	4
35	Витні, Па. Трех Сьвятих	1	41	2	—	2	45
36	Скатдейл, Па. Івана Хрес.	2	49	9	5	—	63
37	Чішслм, Мінн. Николая	–	25	9	—	—	34
38	Оборн, Н. Й. Николая	2	59	7	5	2	73
39	Сиракюс, Н. Й. П. і П.	1	47	4	—	2	53
40	Скрентон, Па. Ілії	2	118	8	8	3	137
41	Вестморленд, Па. Михаїла	1	44	—	—	—	44
42	Пасейк, Н. Дж. Николая	2	61	32	1	6	100
43	Симпсон, Па. Василія	–	26	3	1	—	30
44	Мт. Кармел, Па. Богород.	–	—	—	6	—	6
45	Филаделфія, Па. Любов	1	31	9	4	5	49
46	Плимавт, Па. П. і П.	2	143	44	3	—	190
47	Злучив ся з від. 102						
48	Микіспорт, Па. Івана Хр.	2	128	11	—	1	140
49	Повгатан, В. Ва. Богор.	–	18	1	—	—	19
50	Десладж, Мо. Івана Хрес,	2	100	8	—	—	108
51	Єйтсборо, Па. Михаїла	–	24	—	—	—	24
52	Голйок, Масс. Івана Хрес.	1	30	—	—	—	30
53	Пітсбурґ, Па. Николая	3	265	27	2	3	297
54	Тервил, Конн. Михаїла	–	15	—	—	3	18
55	Карнеґі, Па. П. і П.	2	128	7	—	1	136
56	Алеґені, Па. Богородиції	2	87	—	—	—	87
57	Когус, Н. Й. М. Р. Н. С.	1	28	—	2	1	31
58	Реймі, Па, Кн. Данила	2	76	13	—	—	89
59	Еверсон, Па. Івана Хрест.	–	13	3	—	—	16
60	Болтимор, Мд. Анни	–	—	11	—	10	21
61	Донло, Па. П. і П.	2	59	2	—	—	61
62	Монесен, Па Івана Хрес.	2	64	12	1	—	77
63	Форд Ситі, Па. Николая	2	61	6	16	—	83
64	Ґрадатим, Па. М. Р. Н. С.	–	8	—	—	—	8
65	Еливабет, Н. Дж. Волод.	1	34	10	2	1	47
66	Ню Йорк, Н. Й. Андрея	1	22	4	3	10	39
67	Ботлер, Па. Михаїла	2	79	—	—	—	79
68	Ансонія, Конн. М. Р. Н. С.	–	22	10	5	3	40
69	Ню Йорк, Н. Й. Зоря	–	25	2	1	—	28
70	Джерзі Ситі, Н. Дж. Клюб	1	24	3	1	10	38
71	Френклин Форнес, Н. Дж.	–	18	5	—	—	23
72	Алден, Па. Володимира	1	30	20	3	—	53
73	Правиденс, Р. Ай. К. Дан.	–	10	3	—	4	17
74	Ґренвил, Н. Й. Георгія	–	24	—	2	—	26
75	Мт. Кармел, Па. Володим.	–	22	1	—	2	24
76	Нюарк, Н. Дж. Івана Хр.	–	15	1	—	16	32
77	Йорквил, О. Стефана	–	20	—	—	—	20
78	Майнерсвил, Па. Николая	2	119	—	—	—	119
79	Мейерсдейл, Па. Юрія	–	15	—	—	1	16
80	Плезант Валі, Па. Мих.	–	23	—	—	—	23
81	Болтимор, Мд. П. і П.	–	24	—	—	—	24
82	Ню Александрія, Па. П.П.	2	65	—	—	—	65
83	Карнеґі, Па. сест. Любви	–	—	5	8	13	26
84	Кеномсбурґ, Па. Михаїла	1	42	—	—	—	42
85	Гейзелтон, Па. Михаїла	2	111	7	—	1	119
86	Олифант, Па. Богородиції	–	27	—	—	—	27
87	Ланкестер, Н. Й. Василія	–	17	7	—	—	24
88	Крос Форк, Па. Богород.	–	26	5	—	—	31
89	Розвязаний						
90	Розвязаний						
91	Микісракс, Па. Димитр.	1	44	1	—	—	45
92	Тейлор, Па. Николая	1	43	1	—	12	56
93	Гестінґс, Н. Й. М. Р. Н. С.	–	8	5	—	5	18
94	Ню Брітейн, Конн. Вол.	–	4	—	—	17	21
95	Бівер Медовс, Па. Мих.	1	38	—	—	—	38
96	Пітсбурґ, Па. Івана Хрес.	2	71	8	4	2	85
97	Маріон Гайтс, Па. МРНС	–	8	4	—	—	12
98	Шенандоа, Па. М.Р.Н.С.	–	25	6	—	—	31
99	Вилксбарі, Па. Николая	–	26	—	—	—	26
100	Микіспорт, Па. Ольги	–	—	—	8	5	13
101	Кенонсбурґ, Па. Богород.	–	—	—	—	13	13
102	Клівленд, О. П. і П.	1	44	—	4	1	49
103	Експорт, Па. Николая	1	48	—	—	—	48
104	Перт Амбой, Н. Дж. Ник.	2	59	17	1	—	77
105	Вилминґтон, Дел. Мих.	–	17	—	—	—	17
106	Чікаґо, Ілл. Тов. Русинів	–	12	2	1	—	15
107	Сейр, Па. Богородиції	1	30	2	—	—	32
108	Ню Йорк, Н. Й. Володим.	1	37	3	1	—	41
109	Елсворт, Па. Михаїла	1	32	—	—	—	32
110	Літсдейл, Па. Михаїла	1	49	—	—	—	49
111	Алеґені, Па. Івана Хрест.	1	38	—	—	—	38
112	Алеґені, Па. Поступ	–	10	2	2	4	18
113	Ню Флоренс, Па. Василія	1	36	—	—	—	36
114	Донмор, Па. П. і П.	–	23	—	—	—	23
115	Ню Филаделфія, Па. Мих.	–	28	—	—	—	28
116	Чішолм, Мінн. Михаїла	–	23	1	—	1	25
117	Ню Йорк, Н. Й. Січ	–	13	1	—	—	14

(Докінчене на стор. 5-ій.)

„SVOBODA„
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа в Америцї і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тиждня в Четвер і коштує:

В Америцї на 12 місяців $2.00
До старого краю на 12 місяців $2.00
В Америцї на 6 місяців $1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ через Книгарню Шевченка ул. Театральна 1, Львів, а російскі Українцї через Книгарню „Кіївскої Старини“ Безаківска 14, Кіїв.

Оплачувати ґазету треба все-гда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листї, або через експрессовий, або почтовий money order (мові ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, вішліть нам, бо без того ми не можем грошей дістати.

Адрес:

„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить подати нам, кромі нового, також свій старий адрес.

Польска „культура“ і свобода в Галичинї.

(З отвертого письма до російской державної Думи).

Те, що я бачив і бачу в сю хвилю на власні очи в Галичинї, видає ся менї, російскому громадянинови, чимсь неімовірним. Богато з того, що я тут бачив, є попросту таке, чого не можна описати.

В Росії знають, що в Галичинї Поляки давлять Русинів в політичнім житю і, хоч самі економічно зависимі від Жидів, верховодять в суспільнім житю та явно зневажають Русинів на кождім кроцї. Та після того, що я тут бачив і чув, сьміло могу казати, що Росіяни і сотої части не знають того, що тут справдї дїє ся. Щоби пізнати сю вопіючу дїйсність, сю розпучливу нужду і терпіня руского народу в австрийскій Галичинї, треба бачити все на власні очи і чути на власні уши.

І на підставі того, що я бачив уже в цїлім рядї міст і в богатьох селах Галичини, я рішучо кажу, що, коли ще пів століття потреває така бездушна і люта „політика“ нївеченя, опоюваня і задурюваня руского селянина в Галичинї, то він так, як і на Угорщинї, або перемінить ся в справдїшного невільника, або згине на власній рідній земли з голоду, алькоголю і сифілїсу, о скілько не буде приневолений глядати ратунку в Америцї, куди вже й тепер переселяють ся Русини цїлими сотнями і тисячами. Я рішучо кажу на підставі фактів і наочних помічень, що від темноти, убожества, голоду, алькоголю і сифілїсу руский селянин тут вироджує ся. Страшні причини звиріднения, алькоголь і сифілїс, не зменшують ся, а ширять ся чим раз дальше і глибше і несуть явну загибіль народови.

Прошу не думати, що я прибільшую. Я говорю лиш те, що бачив і яке вражінe робить на мене ся страшна дїйсність в „конституцийній Галичинї“ або, лїпше казати, в царстві польскім в Галичинї, котре оказує ся більше деспотичним від найбільше необмеженої монархії Сходу.

Не кажіть, що я, не знаючи сути місцевого житя, суджу поверховно або, не розуміючи особливостий і характеру краю, помиляюсь. Нї! В моїх руках є тьма фактів, а ті факти і цифри сильнїйші від усяких спритних хитрощів польских культуртреґерів. Сеї страшної дїйсности не можна затуманити нїякими голосними фразами о тім, що польска шляхта — се нїбито добродїї руского народу в Галичинї. В ті польскі добродїйства вірять або очивидні дурнї, або ті, що нї до чого не придивляють ся. А сам руский нарід в Галичинї стратив уже всяку віру в прихильність братів Поляків і в сю хвилю добуває всїх своїх сил, щоби добити ся свободи і рівноправности, яку єму признає австрийска конституція. З другоїж сторони Поляки добувають усїх сил, щоби Русинів утримати в рабстві і приневолити їх покірно і спокійно служить польским інтересам. І в Галичинї на всїм лежити польский „культурний“ гнет і дикий еґоїзм. Більшого шовінїзму, як польский в Галичинї, не могу собі навіть уявити! Тутешна шляхта нїякої ваги не прикладає до справедливости; вся її „етика“ і „політика“ — се панованe за всяку цїну! І коли братя Поляки хотять, щоби їх уважано гідними назви свободолюбних, то вони повинні показати свободолюбність дїлами, в уладнаню житя на підставі свободи.

Сими днями я вернув з Коломийщини, де бував в ріжних селах і в горах Гуцулів, бачив тисячі селян на великім просторі в містах і селах, а також на місії у великім селї Космачи; і я з болем серця мушу заявити голосно у вселуслишанiе, що руский нарід в Галичинї вироджує ся.

Тяжко бачити тих заморених, блїдих, худих, замучених нуждою і голодом селян робітників; тяжко дивитись на ті запугані рабством і системою отупіня лиця колись свобідних і вродливих людий, котрі тепер тиняють ся по селах, по горах наче тїни мерців. На лицях у сотень селян нема й слїду самосьвідомости і незалежности духа. Все пригноблене і придавлене. Апатія і пригноблене — ось визначні риси темного, в польскій неволи вихованого Русина. В тїсних, вонючих і темних хатах бруд і убожество, а лише зрідка лучають ся хати, що сьвідчать о зглядній заможности селянина. Повтаряю: на всїм лежить печать гнету, нужди, неволї і... проклону. Землї у селян чим-раз менше, податки чим-раз більші, а шинки всюди ростуть як гриби! У всїх шинках сидять тут Жиди. Що лїпші доми по селах... жидівскі. Вся торговля і промисл в руках Жидів. Жиди буквально запоюють, затроюють нещасний руский нарід на очах безсильної руской інтелїґенції, котра стає до борби з лихом, але на кождім кроцї стрічає перешкоди із сторони Поляків і Жидів. Як на Угорщинї, так і в Галичинї руский нарід запоюють сьвідомо, щоби зробити єго нешкідливим в борбі за свободу і самостійність.

І я питаю себе і питаю вас: що, коли такий „поступ“ і така „культура“ буде без перешкоди розвивати ся дальше, — що стане ся з руским селянином в сїм благодатнім краю?... Що стане ся з Русинами, коли Жиди, як і на Угорщинї, станутъ, узброєні алькоголем і підлим кредитом, наступати на них еще енерґічнїйше? Що стане ся з селянами в „свобідній“ польскій Галичинї, знищеними вже й нинї?..

На сї питаня відповідаю катеґорично: Русинам грозить очивидна загибіль, бо вони стоять над пропастію і спасти їх від загибели не могуть жадні духовні місії. На місії в Космачи тисячі селян Гуцулів слухали проповідий про страшну шкоду алькоголю, а вечером сотнї запивали по жидівских шинках і брали горівку на кредит... І се робить ся на „законній підставі“. Не знаю, що скажете ви на ті політичні“ вирахуваня братів Поляків і приятелів Жидів. Коли сумнїваетесь, приїздіть до Галичини самі, а переконаєтесь на власні очи.

Ви скажете, що з тим лихом повинна бороти ся вся руска інтелїґенція і духовеньство. Коли-ж бо борба духовеньства занадто безсильна і мало успішна, а сьвітска інтелїґенція стрічає на кождім кроцї перешкоди. Напр. „Січи“ орґанізують ся тут для борби з піяньством, пожежами і т. и. Та польска шляхта забороняє ті товариства, бо бачить в них небезпеченьство для своєї хижацкої „політики“; але самим Полякам позволяє ся на всякі товариства і політичні орґанізації, так що против Русинів напирає ся з усїх сторін. Полякам вільно все, Русинам не вільно нїчого.

Само собою розуміє ся, що селяни біднїють не лише тому, що пють богато „сивухи“, затроєної тютюном і вапном, та фізично і духово занепадають від алькоголю, — їх систематично нищить дуже хитра політика людий, що тайно і явно прагнуть загибели Русинів так само, як Мадяри на Угорщинї. Вся ся „економічна система“ звернена на те, щоби Русин став бідним, безпомічним і безсильним.

Русинам в Галичинї не тільки не дають поважної просьвіти, але упірно хотять лишити їх навіть без початкової науки читаня і писаня. В Галичинї тепер є около 66 проц. цїлком неграмотних. На місії в Космачи було около пяти тисяч селян; Гуцулів і инших. Я спитав компетентних людий, кілько серед того свобідного, поетичного народу може бути грамотних; менї відповіли, що не більше двох сот. Атже се щось страшного! Я запитував Гуцулів, окружаючих мене, хто з них уміє читати і писати; і з товпи 30—50 душ похвалило ся грамотностию ледви 4—6. Та що то за грамотність, можна було міркувати по їх лицях, на котрих не було й слїду просьвіти і громадяньскої сьвідомости.

Межи Гуцулами лучають ся люди розумні, енерґічні, спосібні розуміти суспільні і політичні інтереси свого безталанного народу; та се рідкість. І темноту того нещасного, запуганого народу використує кождий, хто хоче. Дехто говорить тут, що Гуцулови не треба науки і просьвіти — нїбито тому, бо він живе окремим житем дикуна; та так говорять або „політики-хижаки“ або попросту глупі „добродїї“ таки із своїх.

Як тут уладжені школи і яка практикує ся в тих просьвітних заведенях „система“, я міг би вказати тьму фактів, але наведу для характеристики лиш два. В Печенїжинї, кілька верст від Коломиї, є школа вже 72 роки, а не вийшов з неї ще нї оден ученик Русин, котрий міг би піти до учительской семинарії або до ґімназії; значить, печенїжиньска руска школа, утримувана руским народом, в котрій господарять і просьвічують братя Поляки, не дала Русинам нї одного інтелїґента! Се факт. В однім великім чисто рускім селї під Станиславовом в двох народних школах, в котрих учать ся самі лиш рускі дїти, всї учителї і учительки Поляки та одна Жидівка, хоч селяни просять і домагають ся, щоби їм дано відповіднїйших учителїв. Дїтий в школї буквально калїчать. Поляки і Польки (особливо Польки) неволять руских дїтий в школї говорити лише по польски, а декотрі ідуть у своїм фанатизмі так далеко, що вимагають, щоби дїти руских селян молили ся Богу лише по польски, бо руский язик нїбито простий і може ображати „пана Бога“.

Селяни від такої системи науки і просьвіти стогнуть, протестують, але се нїчого не помагає: над протестуючими і „бунтарями“ дїють ся ще більші насильства в імя польскої свободи і польскої „культури“. Така то „політика“ і система в народній школї під управою Поляків в Галичинї, де конституція є лише для польскої шляхти.

Менї, російскому громадянинови, що обурював ся насильством бюрократії над совістию Поляків і инших народів, заселяючих Росію, таке деспотичне насильство із сторони польских верховодів в Галичинї видає ся чимсь дивезним і заслугуючим не тільки на догану, але й на явний протест із сторони всїх добре мислячих людий цїлої Европи. Росіяни зовсїм не знають в Росії, що роблять братя Поляки в Галичинї; а вони допускають ся тут злочину против свободи совісти, против справедливости і против сьвятих прав чоловіка.

Польска шляхта рішучо обурює руский народ своїм насильством, — своїм грубим шовінїзмом і диким еґоїзмом, котрий не знає міри. Польска шляхта своїм поведенем ставить руский народ в Галичинї в безвихідне положене, пхає єго у пропасть і пре єго до крайних способів боротьби. І все те дїє ся на очах всеї Европи — в сїй хвили, коли російскі Поляки царства польского домагають ся свободи школи, свободи політичної, повної автономії Польщі! З титулу свобідного громадянина і Росіянина, котрому однаково дороге щастє всеславяньства і всїх чесних, рівноправних людий, я прошу державну Думу при обсуджуваню справи автономії царства польского в Росії указати польским депутатам в Думі крайно грубе поведене Всеполяків в Галичинї, котрі також належать до всепольскої орґанізації і котрі систематично насилують свободу Русинів в Австрії, уживаючи всїх негідних свобідного народу способів.

З титулу члена конституційно-демократичної партії в Росії я жадаю від конституційно-демократичного і українского клюбу, щоби ужили свого впливу на Поляків, котрі поневолюють Русинів в Галичинї і своєю бездушною політикою гнету сьвідомо чи несьвідомо пруть зовсїм не слабий руский народ до кровавої борби і готовлять собі і другим велике нещастє. Я жадаю від конституційно-демократичної партії і українского клюбу, щоби отверто вступили ся за угнетених в „польскій“ Галичинї Русинів і вплинули на політику галицкої шляхти через польских депутатів в державній Думі, через тих депутатів, що в Росії голосно протестують против несправедливости в Росії.

Несправедливість, яка дїє ся в Галичинї трьом міліонам руского народу, кличе до всїх людий і до самого неба. Польска шляхта допускає ся тут насильства на кождім кроцї і що хвиля дражнить руский народ, котрий уже зачинає тратити терпеливість. Я звертав ся тут з братними словами до братів Поляків, але ті слова остали ся голосом вопіючого в пустини. Думаю, що голос членів державної Думи, голос усего народу в Росії окаже більше впливу. Я вірю в силу слова і длятого гадаю, що члени українского клюбу державної Думи скажуть се слово на всю Европу.

І. М. Радецкий.

Манїфест Думи до народу.

До народу від його представителїв.

Горожани усьої Росії!

Царский указ з дня 21-го Липня розвязав парламент. Ви вибрали нас яко своїх представителїв і велїли нам бороти ся о вільність і свободу нашої вітчини! Відповідно до ваших поручень і нашого обовязку ухвалили ми закони, надаючі вільність народови. Ми жадали відвічальности міністрів за їх безкарні вчинки, уступленя зненавидженого кабінету і знесеня тих пут, що вяжуть свободу слова і дїла. Передусїм жадали ми роздїлу ґрунтів поміж беземельних хлїборобів, а на сю цїль призначили ми добра правительственні, коронні, церковні, монастирскі і деякі приватні, що мали роздїлитись між убогих селян дорогою примусового вивласненя.

Правительство уважало сї наші домаганя за неможливі і розвязало Думу, чим допустило ся на нас а тим самим на цїлім російскім народї нового насильства.

Уряд обіцяє скликати новий парлянент за 7 місяців. Через цїлих 7 місяців має Росія лишити ся без народного заступництва, і то в хвилї, коли нарід стоїть над берегом руїни, коли промисл і торговля підміновані, коли цїла держава переповнена над'ужитями і коли міністри оказали найбільшу нездібність і найбільшу несправедливість супроти слушних домагань народу. Через 7 місяців правительство хоче мати розвязані руки; воно не хоче бути відвічальним перед нїяким судією, а рівночасно буде поборювати всякий живійший рух, усякий поступ і допровадить до сего, що новий парлямент буде тихий, послушний, сервілїстичний (рабский). Коли-б правительству удало ся здусити рух свободолюбний, воно не скликало би вже нового парляменту, але відновило би самодержавіе.

Горожани! Боронїть своїх подоптаних прав, свого народного представительства. Росія не може лишити ся анї одного дня без парляменту. Ви маєте в собі сили, щоб сего доконати. Уряд не має права

без участи і дозволу народного представительства стягати податка і побирати рекрута. Ви є тепер правительством. Розігнане Думи управедливляє вас і наказує вам не давати ані гроший, ані жовнїра. Коли би правительство помимо того хотїло затягнути пожичку, то вона не буде мати вартости, бо представительство народне її не признасть. Нарід російский не хоче про неї знати і її нїколи не сплатить.

Відповідно до сказаного нами повисше, взиваємо вас, горожане, не дайте ані копійки податку, не дайте ані одного сина до царскої армії, доки парлямент не буде скликаний на ново. В своїй відмові будьте витревалі і непобідимі. Нема на сьвітї сили, що могла би зломити волю одначово думаючого народу.

Горожане! Сподїємо ся, що підете слїдами своїх представителїв, а який би не був вислїдок наших домагань, добрий чи злий, — ми будемо завсїгди з вами!

Вісти з Росії.

Дня 22-го Липня с. р. о годині 3-тій рано окружили царскі війска Таврійску палату, заняли коритарі і входи а також всї салї і комнати. В той спосіб зістала розвязана російска Дума. Рівночасно появили ся в урядових дневниках два царскі укази, котрі порозліплювано еще окремо на всїх рогах улиць в формі оголошення. В першім указі повідомлено мешканцїв столиці, що царскою волею розвязано Думу аж до дня 7-го Марта 1907 р.; другим указом оголошено стан облоги над Петербургом і всїми тими провінціями, в яких сподївають ся оружного повстаня. Цар, чи радше його посїпаки мали велику охоту арештувати всїх поступових послів, але се їм не вдало ся; 300 послів, довідавши ся завчасу, яка доля ожидає їх за щиру й совісну працю над відродженєм своєї вітчини, утїкли до Фінляндії і тут в містї Виборгу уложили до російского народу пропамятний маніфест, який подано вже на иньшім місци в повній основі. Розігнані посли мусїли радити скоро, бо з Петербурга наспіла звістка, що вислано до Виборга цїлий полк піхоти з порученєм арештувати всїх послів, яко революціонерів. Заки війско прибуло, посли розїхали ся уже в ріжні сторони, присягнувши собі взаїмно стояти по сторонї правди і поневоленого народа аж до остатньої каплї крови. Замітне, що сей маніфест підписали також такі посли, що до послїдної хвилї стояли на услугах правительства, а се вже найлїпший знак, що уряд самохіть зреволюціонізував Думу, котра тепер відказує ся служити царатови і взиває всїх і вся до найострїйшої боротьби против государя і його прихвостнїв. В Виборгу вибрано також з поміж присутних послів неустаючий виконавчий видїл, которого головою зістав бувший заступник предсїдателя Думи, князь Павло Долгоруков. Сей Долгоруков є потомком одного з найстарших князївских родів в Росії і походить в простій лїнії з династії князя Рурика, підчас коли теперішна династія Романовичів є походженя нїмецкого. Таким чином князь Долгоруков має більші претенсії і права до трону російского, ніж імператор Миколай і його нащадки. Замітити належить, що особа князя Долгорукова тїшить ся чималою популярностию і симпатією у всїх російских кругах: люблять його великі і малі, пани і хлопи; навіть революціонерам не є він особенно ворожий. Між найзнаменитшими московскими родами має він величезні впливи, а усї богачі суть єго приятелями. Сам Долгоруков є чоловіком вельми людяним, на скрізь поступовим і свободолюбним, а в виду того заходить питане, чи не вибрала його судьба на всеславянского Вашингтона. Хто ж то може знати? Будучність закрита перед нашими очима грубою, непрозірною заслоною, але робити здогади і заключення на свою власну руку вільно чейже кождому!...

Коли посли укладали в Виборгу звісний маніфест до всїх народів в Росії, правительство видало тимчасом свій власний маніфест до міліонів мужиків, взиваючи їх, щоб помогли урядови знищити революцію, а за те „вірних синів сьвятої Росії" обдарує цар землею, котру революціонери хотять забрати селянам і дарувати Жидам. Сказано ясно і недвозначно. Правительство допускає ся найгрубшої самоволї, провокує сьвідомо народ і орґанізує офіціяльно чорні сотнї і банди хуліґанів, що мають стати підпорою престола і державы!... Сумно!...

По таких „событіях" настала в Росії грізна хвиля. Цар усунув з премієрского стільця замало „енергічного" Ґоремикіна, а на його місци посадив міністра справ внутрішних Столипіна. Столипін, се людина під пару Треповови, Побідоносцеви і Спілці, що не жахаєть ся запаху сьвіжої людской крови... Зараз таки привернено по всїх більших містах старий самодержавний лад. Всї часописи, що хотїли перепечатати маніфест послів до народу, сконфісковано; виходять лише урядові дневники і такі „хавети" як олифантска „Правда"... По всїх редакціях повно салдатів, всї тюрми переповнені „неблагонадьожними", по улицях машерують цїлі полки війска з набитими карабінами і нафлянцованими баґнетами, кінниця вганяє заєдно з одного місця на друге, на обширнїйших площах уставлено армати, усї державні будинки і зелїзничі мости обсаджені сильною патрольою, поліція вдирає ся силоміць до кождого приватного дому, шукаючи за „незаконними" часописями та бомбами — словом стан облоги в найширшім значіню сего слова! Само державіє підняло ся на найвисший щебель, щоб опісля з тим більшим розгоном повалити ся стрімголов в бездонну пропасть...

А що на те все російскі народи, сї піддані „білого царя", „вірні сини сьвятої Росії"?.. Вони готують ся до кровавої але рішучої і останньої розправи з „батюшкою" і його лютими, кровожадними дорадниками. Хоч маніфесту розігнаної Думи до російских народів не надрукувала ані одна часопись, хоч всї почтові посилки і приватні листи пензурують царскі чиновники, — він мимо того розійшов ся блискавкою по всїх закутках московскої держави і з'електризував міліони пригнетеного люду. Зачала ся революційна робота, але поволи, розважно, пляново. За останні два роки навчили ся революціонери дуже много: пересьвідчили ся, що боротьба одної, хочби навіть більшої частини розбурханої суспільности з царским молохом — се вода на млин пануючої клїки, се безпотрібне марноване людского житя. От тому то зносять вони відважно усї нечувані переслїдування уряду, а тимчасом образовують свої сили, аґітують завзято поміж війском і селянами, та в ряди-годи висилають деяких найчільнїйших приклонників деспотизму на лоно Авраама... Саме тепер видав терористичний комітет декрет смерти на царя Миколая, на Трепова, Побідоносцева, Орлова і богато иньших стовпів самодержавія. Вирок смерти на царя прибито на мурах Зимової Палати, а декрети смерти на Трепова, Побідоносцева, Орлова і иньших прибито на дверях їх резиденцій, хоч війско окружає їх палати і стереже навіть усїдних домів. Се вже найлучший доказ, що війско належить до революції, бо хтож иншій, як не жовнїр міг би прибити на дверях згадані декрети?

Хоч загальний вибух революції поки-що вдержаний, чи відложений, то все таки зриваються по всїх закутках Росії спорі гуртки свободолюбних одиниць і з оружием в руках кидають ся на своїх гнобителів. Нема уже ладу і в царскій армії: зреволюціоновані салдати ведуть оружну борбу з товаришами монархістами, а так в цїлій великанській державі крайна анархія. Брат братови видирає житє!... Але се не дивниця: де дрова рубають, там і тріски летять...

На Боєвий Фонд в Галичині

зложили:

I) На руки ред. „Свободи":

1) В Капер Клиф, Онт. Канада, зібрав п. Дмитро Галущак отсї жертви:

По 1 дол: Дмитро Галущак, Андрій Островский, Дмитро Дирбавка, Олекса Іванищук, Гринько Вингирович

По 2 дол.: Гаврило Паранюк. Разом 7 дол.

2) З Торонто, Онт. Канада, Михайло Лупів, 1 дол.

3) З Напінка, Ман. Канада прислав п. Павло Тимчишин слїдуючі жертви:

По 50 цнт.: Лицар Фецько, Іван Ковальчук.

Павло Тимчишин 25 цнт.: Разом 1.25 дол.

4) З Перт Амбой, Н. Дж. Николай Андрушко 25 цнт.

5) З Єйл, Вердж. Іван Близький 50 цнт.

6) З Винипеґ, Канада на руки п. А. Каракочука зложили по доларови: Іван Дячук, Антін Дячук, Йосиф Дячук, Ілько Ващишин, Микола Нагірняк, Микола Каракочук, Гнат Милер, Микола Курчиньский, Антін Каракочук. Разом 9 дол.

7) З Питсбург, Па. сколєктував Григ. Демида на всї 3 партії 6.50 дол. Жертвували:

По 1 дол.: Григорій Демида, Єфрем Олїйник, Михайло Пухальский, Дмитро Лисяк.

По 50 цнт.: Антон Дябло, Захарій Міса.

По 25 цнт: Василь Бутиньский, Ілія Сковроньский, Марія Сковроньска, Михайло Умриш, Іван Ковальчук, Іван Михайлишин. Разом $6.50

8) З Ст. Меріс, Алта, Канада Василь Равлюк 50 цнт.

9) З Форд Сиτі, Па. сколєктував на хрестинах в Андрія Смоленя в Вик Сиτі, Па. п. Микола Теплий на Хлопский Фонд $3.25

10) З Олифант, Па. на хрестинах у п С. Митренка зібрав п. Кирило Білич $4.00.

11) З Прайсбурґ, Па. жертвував п. Гнат Лиґуз $1.00.

12) В Ботлер, Па. на хрестинах у Івана Ковалика зібрали Йосиф Цимбала і Гриць Павук слїдуючі жертви:

По 1 дол: Микола Кулиняк, і Юрко Вадич;

По 50 цнт.: Андрій Пенцак, Лев Цельц, Андр. Саля, Андр. Чернецкий, Йос. Петровский, Анна Саля, Йосиф Цимбала, Гриць Павук.

По 25 цнт.: Дмитро Яницкий, Андр. Крунь, Пазя Ковалик, Ів Ганяк, Васько Вовк, Йос. Вовк, Павло Войтович, Микола Медвідь, Йос Яницкий, Йос. Мельник, Пазя Павук, Микола Куч.

Іван Чернецкий 20 цнт.:

Марія Яницка дочка Дмитра Яницкого 15 цнт., Марія Яницка 10 цнт. Разом $9.50

13) З Вест Сенека, Н. Й. на Хлопский Фонд Іван Горох 2 дол.

14) З Винипег, Канада для соціялїстичної партії жертвували по 1 дол: Федір Байдак і Василь Яшак; Разом 2 дол.

Разом $47.75
Попередно 702.20

Сума $749.95

Редакція „Свободи",
Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Всїх грошей на Боєвий Фонд зібрано доси в північній Америці на суму **$1,903.30.**

Жертви на Революц. Україньску Партію.

Василь Яшак. $ 1.—
Попередно 291.56

Разом 292.56

Спростоване.

В 29. ч. „Свободи" з дня 19-го Липня с. р. поміщено на стор. 6-тій допись з Бостону, в якій говорить ся про заложене тамошними Русинами запомогового братства під покровом сьв. Петра і Павла. Через недогляд коректи вкрала ся до сеї дописи маленька ошибка, котру отсим простуємо. В дотичнім місци має бути так: „Всї зразу згодили ся були на се одноголосно, але пізнїйше більшість зібраних відкинула сесе внесене і ухвалила, що братство буде носити назву сьв. Петра і Павла.

Редакція.

Справоздане Гол. Секретара „Р. Н. Союза".

(Докінчене з 3-ої сторони.)

Віддїл	Місцевість і назва Братств	гол.	дорос.	дїтий	жен	на пів	Разом
118	Пітсбурґ, Па. Соб. Богор.	–	—	—	5	11	16
119	Лейтроб, Па. Михаїла	1	47	—	—	—	47
120	Спенґлер, Па. Богородиці	1	39	4	—	—	43
121	Трентон, Н. Дж. Івана Х.	–	24	—	—	—	24
122	Трентон, Н. Дж. Богород.	–	—	—	10	—	10
123	Скрентон, П . Богородиці	1	26	—	1	1	38
124	Ормрод, Па. Николая	1	46	—	—	2	48
125	Леґвин, Па. Михаїла	–	19	—	—	—	19
126	Бівердейл, Па. Михаїла	–	27	—	—	—	27
127	Бофало, Н. Й. Николая	–	13	—	—	—	13
128	Лорейн, О. Андрея	–	17	—	—	—	17
129	Сайксвил, Па. Николая	–	27	2	—	—	29
130	Пітсбурґ. Па. Фльора і Л.	–	21	—	—	—	21
131	Бофало, Н. Й. Заок. Укр.	–	17	—	—	—	17
132	Мкиспорт, Па. Зап. Січ	–	25	—	—	—	25
133	Нюарк, Н. Дж. Николая	–	17	—	1	2	20
134	Ернест, Па. Николая	–	26	—	—	—	26
135	Смок Рон. Па. Георгія	–	16	—	—	—	16
136	Карнеґі, Па. Січ						
137	Вест Сенека. Н. Й. Георгія						
	Разом	115,	6245,	947,	187,	229,	7608

З того оден віддїл в Ню Флоренс не вибрав делеґата ані не припоручив заступства, отже всїх голосів 114.

Від 31 Марця до 31 Мая приступило ще 2 братства до Р. Н. Союза з 30 членами і 250 членів з ріжних братств, 280

так що Р. Н. Союз з днем 30 Мая числив членів 7888

На послїдній VIII Конвенції числив 5857 членів, отже Р. Н. Союз за час 2 лїт взріс о 2031 членів.

Що до числа віддїлів, то за тих 2 лїта приступило 37 нових віддїлів, а 12 виступило, з тих 10 через безробіте, значить люди пороз'їзджались задля браку роботи; 1 через те, що если жена і муж суть в Союзї, то Союз в разї смерти одного платив тілько 600 дол., а 1 з незвісної причини.

СПРАВОЗДАНЄ З КАЛЄНДАРА ЗА 1904 РІК.

На Календар на 1904 рік видано 433.75

За него прийшло від:

„Свободи" 179.34
о. Улицкого 11.75
Віддїли самі надіслали 18.61
А. Шаршонь 69.75
о. Макар 49.56
Разом $329.01

Недобір виносив 104.74

За рік 1905 на Календар видано 365.00

З того Календара справоздане здасть видавець о. Струтиньский.

Книжочок продано 1573 за 157.30
Відзнак „ 2085 „ 1569.15
Відзнак дитячих продано за 4.25

Всїх відзнак було 2621, розпродано 2085, остає на складі 536 — дитячих було 300, продано 17, отже на складі лишаєсь 283.

С. Ядловский, гол. секретар.

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Отець духовний „Союза“:
о. Стефан Макар,
Box, 404, McKeesport, Pa.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1906—1908.

Предсідатель:
Константин Кирчів,
140 Essex St., Jersey City, NJ.

Місто-предсідатель:
Іван Парипляк, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовский,
Olyphant, Pa.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.

Контрольна Комісія:
о. Лев Левицкий, Minersville, Pa.
Осип Стеткевич, Scranton, Pa.
С. Калакука, Jessup, Pa.

Головний організатор:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз“ — одинока руско народна організація в Америці.

Принимає членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $1000.00,
Посмертне за жінку $400.00,
Посмертне за діти від 15.00 до $300.00,

В разі утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Сли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Важне для П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союза посилає ся так: на money-order-ах або чеках виписує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так виписаний money-order або чек не посилає ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретара. Головний секретар опісля відсилає їх до Голов. Касієра.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Ч. 852. **КВІТ** $200.00

на двіста доларів, котрі п. Іван Лазовскій отримав яко посмертну запомогу по Мих. Лазовскім для дітий брата з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Shamokin, Pa. дня 21 Юлія 1906.

Іван Лазовский,
Сьвідки { Іван Ґлова, Антоній Лучковець,

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 1.

Гав. Малиняк предс.
С. Хорощак секретар.

Рух в відділах Р. Н. Союза.

Братство

сьв. Отця Николая, від. Р. Н. С. 104 в Perth Amboy, N. J. буде приймати нових членів в місяці Серпні с. р. без вступного. Хто з вас, дорогі братя, не належить еще до жадної орґанізації, нехай вступає до нашого братства і до Р. Н. Союза, бо тут найдете скору поміч моральну й матеріяльну. Не відтягайте ся, родимці, бо ніхто з вас не знає, яка судьба вас ожидає!

К. Шкурат, секр. братства.

Братство

сьв Івана Хрестителя від. Р. Н. С. 96 в Pittsburg, Pa. S. S. буде приймати нових членів в місяцю Серпню с. р. за половину вступного. Хто з шанов. читачів не належить еще до жадного братства, нехай прийде до нас, а ми приймемо его як рідного брата. Наші мітинґи відбувають ся в четверту неділю по першім.

За Уряд братства:
І. Костюк, секр.

Братство

сьв. Івана Хрестителя від. 62 в Монесен, Па. приймає нових членів в місяці Августі с. р. без вступного. Хто з вас, дорогі братя і сестри, не належить еще до жадного братства в Монесен і околиці, нехай зголосить ся до нас, а ми приймемо кождого радо і щиро. Мітинґи відбувають ся що місяця в другу неділю по першім в італїянский галї при улиці третій. Після ухвали нашого братства кождий місцевий член має бути присутний на кождім місячнім мітинґу, а коли без важної причини не явить ся в означенім часї, заплатить 25 цит. кари.

Горніть ся, родимцї, під прапор Р. Н. Союза! В єдности сила!

Юліян Малютич, пред.,
Василь Сивик, секр.
Яким Цимбала, кас.

Братство

сьв. м. Фльора і Лавра в Пітсбурґу, Па., від. Р. Н. Союза 130, буде принимати в місяці Августї с. р. нових членів без вступного. Мітинґи братскі відбувають ся завсїгди першої неділї в місяцї під ч. 725 Carson Str. у п. Теодора Ґута. Хто не записав ся еще до жадного братства, нехай користає з доброї нагоди і вступає до нашого товариства.

Теодор Ґут, предс.
Володимир Мількович, кас.,
Петро Кульчицкий, секр.

Повідомлене.

Сим повідомляємо усю американьску Русь а з'окрема Русинів в околиці Бостону, що дня 1-го Липня с. р. завязалось у нас нове руске запомогове товариство сьв. Петра і Павла під ч. 14 Парментер ул. в Boston, Mass. На разї вписало ся 37 членів. Вступне виносить 1 дол. а місячне 50 цнт. Братство з'обовязуєсь платити своїм членам по шістьох місяцях від дня вступленя до товариства по 5 дол. тижнево в разї хороби, кошта похоронні по померших членах і иньші принагідні запомоги.

Приступайте, братя, до нашого нового товариства всї, як один муж, а не пожалуєте сего нїколи! Не забувайте, що: в єдности сила — а згода всїм мила!

Мих. Гордийчук, пред.,
Іван Калита, кас.
Іван Радевич, секр. фінанс.
Г. Бекер, секр. проток.

Повідомляємо

всїх членів Братства сьв. арх. Михаїла від 51. в Yatesboro, Pa., що з причини довготреваючого страйку всї члени розійшлись за роботою. В Єйтсборо мало вже хто остав ся, навіть нема кому займитись справами сего Братства, а що нас живе тут яких 8 членів і не хочемо, щоб наше число пропало, то задумали ми его тут перенести. Длятого відзиваюсь до всїх членів того Братства і повідомляю їх, що IX. Гол. Конвенція Р. Н. Союза підвисшила посмертне з 600 долярів на 1.000. Декотрі члени не мають заплачено місячного вже по 3 місяцї, тому прошу кождого з них, щоби сейчас своє місячне і на конвенційне по 25 цнт. до 14 днїв прислав, бо інакше буде виключений так з Братства як і Р. Н. Союза.

Заразом повідомляю всїх Русинів живучих на сїй околици, щоб прійшли і вписались до Братства і Р. Н. Союза, а ми приймемо вас за братів в слїдуючих трох місяцях без вступного.

Приступайте до Р. Н. Союза, де єсть любов і сила і добра оборона.

За Уряд Братства
Петро Шевчик, предс. Бр.
1223 E. Falls Str., Niagara Falls, NY.
Йосиф Лаба,
Теодор Лиско.

Повідомлене.

Братство сьв. Івана Хрестителя, відділ Союза 50, в Десладж, Мо. подає до відомости усїм своїм членам, що місячні мітинґи згаданого братства відбувати ся будуть в трету недїлю в місяцї. Дня 19-го Августа с. р. відбуде ся головний мітинґ, на котрім обговорювати ся мають дуже важні справи. Длятого кождий член повинен на тім мітинґу безусловно явити ся, а хто не прийде, буде платити назначену статутами кару. Запрашаємо на той день усїх наших родимцїв, щоб прийшли до нас і приступали громадно до нашого братства, а так остала би найкрасша памятка пятилїтного істнованя сего товариства.

Від уряду братства:
Теод. Міцік, предс.,
Теодор Ревак, секр.

Повідомлене.

Подаю до відомости всїм членам братства сьв. Івана Хрестителя, від. Р. Н. Союза 111, в Алеґени, Па, що дня 5-го Августа с. р. о годинї 1-ій в полудня відбуде ся наш мітинґ, на котрім обговорювати ся будуть дуже важні справи. На порядку дневнім: 1. Рахунок з посьвячуваня братского прапора. 2. Вирівнанє всїх довгів і залеглостий за шапки і відзнаки. 3. Нарада над змінами статутів „Союза“, ухваленими IX. головною конвенцією. 4. Відбиранє місячних вкладок. Кождий член мусить на сей мітинґ явити ся і принести з собою свою грамоту!

Від уряду братства:
П. Ґера, предс.,
І. Андрусишин, кас.,
Н. Опришко, секр.

Повідомлене.

Повідомляю всїх членів братства сьв. Петра і Павла від. Р. Н. С. 102, в Клївелянд, О., щоби до дня 12 го Августа с. р. виплатили усї свої залеглости. Хто до назначеного речинця не сплатить довгу, буде з братства виключений. Взиває ся також усїх тих членів, що виїхали з Клївелянду, щоб зголосили ся до братства конечно перед 12. Августом. Наше братство приймає нових членів без вступного до кінца Августа с. р. включно.

Михаїл Чеґін, предс, братства.

Повідомлене.

Повідомляю всїх членів братства сьв. Івана Хрестителя, від. Р. Н. С. 25, в Травґер, Па., що наші мітинґи відбувати ся будуть тепер в першу недїлю по першім, а не так як до сеї пори.

М. Ющак, секр. братства.

Повідомлене.

Отсим взиваю всїх позамісцевих членів братства сьв. Петра і Павла, в Донло, Па. від. Р. Н. С. 61., щоби найдальше до 15-го Августа с. р. вирівнали усї свої залеглости і прислали свої грамоти на адресу:

Andrew Czingely,
Box 222, Dunlo, Pa.

Повідомлене.

Уряд братства сьв. Петра і Павла, від. Р. Н. С. в. 47, в Ambridge, Pa взиває отсим всїх своїх членів, щоби дня 12-го Августа с. р. о годинї 2-ій пополудни явили ся на мітинґ. Важні справи вимагають присутности кождого члена. Хто на мітинґу не явить ся, заплатить 1 доляр, а хто спізнить ся — 25 центів кари.

П. Середницкий, предс. братства.

Братства

Успенія Пр. Діви Марії, від. Р. Н. С. 88, в Кросс Форк, Па. буде приймати в Августї нових членів за половину вступного. Повідомляє ся також усїх членів згаданого братства, щоби дня 19-го Августа с. р. з'явили ся усї на мітинґ, бо будемо складати цїлорічні рахунки і вибирати нових урядників.

М. Голик, предс.,
Д. Гриценко, кас.,
Т. Панцьо, секр.

Повідомлене.

Уряд братства сьв. Архистратига Михаїла, від. Р. Н. С. 85, в Гейзелтон, Па., повідомляє всїх членів, що річний мітинґ згаданого братства відбуде ся дня 12-го Августа с. р. На порядку дневнім дуже важні справи, як: вирівнанє усїх залеглостий, зміна посмертного і т. п. Хто не появить ся на тім мітинґу, заплатить кару, назначену братскими статутами.

М. Мартиняк, предс.,
А. Романчак, секр.

Оголошене.

Подаємо до відомости всїм членам братства сьв. о. Николая в Пітсбурґу в. 53, що:

1) На мітинґу дня 12. Августа має кождий член зложити і вирівнати свій довг.

2) Хто не заплатить всїх залеглостий буде му труднїйше зробити се на слїдуючих мітинґах з причини розмету.

3) На мітинґ 12. Августа має кождий член принести з собою свою грамоту до переписаня посмертного.

4) Кождий член, котрому не присилають точно орґану Р. Н. С., має подати написану на карцї свою адресу і своє імя.

Уряд братства не буде занимати ся справами тими по мітинґу 12. Августа.

За уряд братства сьв. о. Николая в. 53.
Михаїл Дмитрів, предс.
Теодор Ґут, кас.,
Петро Патуляк, секретар.

Хто надішле нам найменше 50 докладних адресів Русинів, замешкалих в Америці, тому перешлемо в дарунку гарну книжку.

28- **А. Хромовский,**
292 E. Houston Str. New York, N. Y.

Подяка

Складаю на сїм місци сердечну подяку головним Урядникам Р. Н. Союза за скоре й точне виплаченє 200 долярів. які пок. мій брат записав моїм двом дочкам. Мільцї і Євфрозинї. Неменше щиро дякую і всїм пп. Делеґатам, що на послїдній головній конвенції ухвалили виплатити сю квоту на мої руки. Дай вам Боже, панове, щастя й здоровля і многая лїта прожити. Моє серце переповнене вдячностию до нашої любої организації і до її совісних урядників. Під впливом того благородного чувства кличу грімко до усїх наших родимцїв: Горнїть ся, милї братя, до Руского Народного Союза, бо під його крилами будете безпечні до самої смерти, а коли розпрощаєте ся в сим сьвітом, наш любий Союз заопікує ся по батьківски вашими жінками-вдовами і вашими дїточками-сиротами!

З високим поважанем
Іван Лазовский,
в Монт Кармел, Па.

Оголошенє.

Подаю до відомости всїх інтересованих, що моя теперішна адреса єсть:
Rev. Alex Ulitsky 335 E. 20. St. New York City.

Поневже Веч. о. Чаплиньский, парох церкви сьв. Юрія в New York, виїхав на якийсь час (6—8 недїль) для відпочинку і скріпленя здоровля а менї припало его заступати — тож подаю до відомости чч. парохіян Ню-Йорских і доокрестних Русинів, що порядок Богослужень в церкві Ню-Йорскій і години урядові канцелярії парохіяльної остають ті самі, як були доси без змін. У всяких потребах можна застати мене кождого дня рано по Службі Божій в закристиї церковній, або вечером від год. 7—8 в канцелярії. Канцелярия єсть напротів церкви під ч. 335.

о. Ал. Улицкий.

Конкурсъ.

На дяко-учительску посаду при гр. кат. Русской церкви св. Арх. Михаила въ Шенандоа, Па. конкурсъ оголошаетъ ся. Пожадаетъ ся отъ конкурента чтобы знавъ хоральный спѣвъ учити и ежедневну школу провадити. О условіяхъ писати треба на адресу: Rev. Cornelius Lavrisin, greek cath. priest Shenandoah, Pa.

О. Корнилій Лавришинъ,
29—31 настоятель прихода.

Де є?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу ґазету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене наперед.

Пошукую

свого сина Івана Ливончука родом з Вишилівки, повіта Кіцманецкого. Він приїхав недавно з краю, а що був хорий, то приміщено його в однім шпитали у Квібеку. Не знаю, де він тепер обертає ся. Хтоби о нїм знав або він сам, нехай зволить повідомити мене на адресу:

Andrij Lywonczuk,
P. O. Kakabeka Falls, Ontario Canada.

Хочу женитись.

Глядаю товаришки житя, Русинки в віцї 17—22 лїт, котра знає читати і писати по руски. За гроші не питаю, щоби була лише чесною дївчиною. Роботу маю сталу і поплатну, окрім того около 500 долярів готівки. Мою лїт 24, єсьм Русин з Галичини. Котра з дївчат хотїла би вийти замуж, нехай пришле свою фотоґрафію, а на жаданє я пішлю свою. Моя адреса:

W. Romaniuk,
Box 256, McKeesport, Pa.

З Лемківщини.

У нас часи середні. Дощі перепадають часто, але і погода несогірша. Люди збирають сїно, але лише там, де подостатком робітних рук, бо на польских сїножатах і ланах стоїть усьо на пни. Люди жадають по 5 корон за викошене одного морґа коничу, а паня не хочуть давати такої платнї, хочби їм — як казав липницкий дїдич — прийшло ся весь конич приорати... Тимчасом косарі заробляють у нас по 2 кор. 40 сот. денно і дістають чотири рази харч.

В наших сторонах Поляки вже зовсїм здичїли: убійства і мордерства на порядку дневнім. От і тепер лучив ся в однім селї недалеко Ясла такий страшний злочин. Син одних мазурских родичів повернув з Америки і прийшов до рідного села над вечером. Коли доходив уже до обійстя своїх батьків, стрітив ся на улици зі знакомим сусїдом-товаришом, також ще нежонатим, який став випитувати свого друга про житє і зарібки за морем. Розмова протягнула ся довшу хвилю так, що на дворі уже посутенїло. При прощаню радив сусїд товаришови, щоб не дав ся пізнати родичам, а лише ждав, чи вони самі пізнають свого сина. Він відпровадив його аж до сїний і вернув домів. Рано приходить до хати свого сусїда і питає: „А цо у вас слихаць? Чи удешилїсце сен своїм Ясем!...“ Родичі Яся поблїдли і почали щось плести, допитувати ся і перечити. Конець кінцем вийшла така історія: Ясь впросив ся до своїх родичів нїбито на нічлїг. Вони його не пізнали, але на ніч приймили. Струджений Ясьо заснув зараз твердо, але рана вже недочекав! Власні родичі заню хали у подорожного гроші і замордовали його, свого рідного сина!

Страшно подумати, до чого то доводить чоловіка погане лакімство й грошолюбство! Сею справою занимає ся тепер суд в Яслї, а як вона закінчить ся, то я о тім пізнїйше напишу. Розуміє ся, що убійців жде тяжка кара, але тим родичам і так не легко живе ся, коли пересьвідчили ся, що замордували не чужого, а свою власну дитину.

В селї Кобилянцї одна матїр (її називають Вантух) має дочку. Та дочка привела на сьвіт незаконне дитя. Хотячи закрити перед людьми свій сором, удусили обі (мама і дочка) маленького новородка, а відтак Вантух занесла удушену дитину до хліва і кинула свиням. Свині дитину розжерли. Тимчасом положниця попала в тяжку недугу і треба було прикликати до неї бабу-акушерку. Акушерка прийшла і питає за дитиною. Стара почала крутити, але вкінци мусїла признати ся до поповненого злочину. Жандармерія відставила маму до вязниці в Горлицях, а дочка мусить еще лежати в ліжку 14 днїв, поки не виздоровіє.

Небавом після того найшла на село страшна туча, що наробила богато шкоди. Селяни увірені, що се кара Божа за сї обі виродні жінки.

Роздїле, 8 липня 1906. А. Пиж.

Покровитель Канадийської Руси.

В ч. 27 „Свободи“ надибав я допись з Фор Джері п. Куня. Она заціkавила мене. — Що, які, звідки, в якій цїли, патріоти скликують віче в Вінніпеґ? За щож п. Кунь гепає сих „патріотів“? Нич не розумію!... Шкода, що не приходить менї ся шахрайско-політична-паньско-французко-лїберальна газета „Фармер“ — а так гоню до сусїди, що за дармо присилають ему вінніпеґскі лїберальні пани сю газету, тай прошу о No. 24. Читаю — ага! Се знов новий „гомбоґ“ політичний, а під сим гомбоґом підписаний звісний політичний махер, Кароль Ґеник, з „Маніґранту“ товмач.

Що я не помилив ся називаючи его махером, на се дам докази. Дістав ся п. Кароль Ґеник до правительственної служби, себто зістав правительственним товмачом і агентом еміґраційним. Сей панок стоїть на сїм становиску більш десять років. Казали люди, що він колись був „чесна людина“ тай много наші люди сподївались користи з п. Ґеника. Однак сї „сподїваня“ завели нас. П. Ґеник, обнявши семісце, старав ся перш усього обнюхати се становиско, а відтак обмуровати себе хіньским муром, щоб борони Боже, колись хтось не довідав ся про его тайни. Та днесь сьвіт вчений і поза хіньский мур заглянув та надибав такі тайни, що аж фе слухати! П. Ґеник від початку аж до тепер страх-страшенно ласий, як сорока на все те, що блищить ся і вартість має, та зручно з другими английско-французко-жидівско-німецко-старими сороками зносять валюту за хіньский мур і ховають по своїх шпарах. Ясно сказати, п. Ґеник не патріот, а о совісти і чести тут тяжко і говорити. П. Ґеник стоячи на сїм становиску повинен був зробити ось що:

1) Вистаратись для нашої руско-галицкої еміґрації о рівне правом приписане роздїлюванє гомстедів, щоб анї Англик, анї Францув, анї Велш, анї Німець — не забирали найлучші гомстеди — а оно і доси так практикує ся, що наш руский еміґрант осїдав і осїдає на найгірших кольоніях. Хтоб сему не вірив, може переїхатись по кольоніях а побачить сумну долю наших руских еміґрантів. Що дехто з еміґрантів попав на лїпшу землю, то або купив в компанії, або попавсь припадково, або не таючи „вшурив“ в руки аґентови „щось“, але таких дуже мало. Кождий пересїчний еміґрант-Русин без цента попадає на фарми або багноваті, або лїсисті, або камінисті. Тут він всю свою силу напружає з проклонами на „ґеників“ (треба знати, що кождий аґент еміґраційний називаєсь як у наших так і у других „офіціяльно“ — „ґеник“), щоб до чогось хоч трошка дійти. Тимчасом инші народности, як Англики, Французи, Айсляндцї, Німцї і инші забирають найкрасші землї і хотяй приходять без цента, доходять скоро до маєтків і значіня політичного. Англьо-саксоньскі та німецкі „ґеники“ дбають про своїх і наперед посувають їх як лиш можуть, а наших поселенців навмисне пхали і пхають в дикі кольонії, щоб землї сушили, корчували, каміня вивозили, бо кажуть, що до такої робо-

та за делікатні і за вчені Англики, Франціузи, Німці і т. д., а „Ґалішен“ він витревалий, нехай робить в Канаді „раї“. В сїй справедливій роботї помагае їм такий наш питомий руский Ґеник, а ему помагають „підскакевичі“, які вторують за песїй гріш в газеті „Фармер“, що лібералі, то великі добродії, бо дали Русинам подостатком води, ліса і каміня. Справдї, що доволї есть доброї землї вільної для поселенців, однак „ґеника“ тримають еї для своїх особистих „шахер-махер“ в тайнї. Отже п. Ґеник повинен був старатись, щоб наші рускі еміґранти діставали після справедливости добрі землї, а не дранте, а тоді певно і слушно булоб належало ся ему імя народолюбця, патріота Русина. Але, що п. Ґеник того не робив, про що сьвідчать факти, зібрані між рускими фармерами і мійскими робітниками, то ему належить ся слушно імя політичного „махера“.

2) П. Кароль Ґеник ставши урядником в „Манїґранті“ — повинен був старатись обсадити всякі місця здібними рускими людьми, а повно таких місць було і було доволї здібних людий, навіть вже сам уряд радо хотів як в еміґраційнім домі так і на руских кольонїях всякі позиції обсадити рускими людьми, та п. Ґеник по „образованю ся“ хитро недопустив до сего, а місця позабирали жидки, та Німцї, галицкі кольоністи, і они уходять за руских посередників між урядом а рускими кольоністами. Всяка нація мае своїх всякого рода урядників еміґраційних — лиш Русини не мають; мають одного лиш Ґеника і силою виханого Пугатого, а 20—30 місць (и еще отвирають ся, бо еміґрація пливе) обсаджені за протекцією Ґеника жидками і Німцями. Чому п. Ґеник боявся рекомендувати наших Русинів на сї становиска — легко вгадати. П. Ґеник зразу не був на таким добре платнім становиску, отже навмисно урядови предкладав, що між „Ґалішенами“ немажа здібних людий тілько він, а нім трафлять ся, то він всьо добре попровадить. Довідавсь і уряд, що ґеник збрехав, бо інтерпельовано про позиції уряд відбирав — та п. Ґеник взявсь на хитрощі: ґайда висилати всїх інтелїґентнійших людий до „обіцяного краю“ — Калїфорнії. Але на місце висланих з'явили ся другі — і знов хитрощі: обмови і т. п. і знов п. Ґеник зістав абсолютним репрезентантом рускої еміґрації, а тим самим захопив і керму політичну в свої руки. Знати треба, що урядникови еміґраційному не вільно нїякими иншими приватними „бизнесами“ а тим більше політичними, занимати ся, бо він мае сталої пенсії $150.00 на місяць і додатки; однак се п. Ґеникови не перескаджае — отже і тут п. Ґеник не заслужив на чесне імя руского патріота, хиба імя махера.

3) П. Кароль Ґеник урядник еміґраційний, Русин, повинен був (се була его песя повинність) узятись за організацію Русинів. Зі свого становиска міг був забратись до праці і працювати щиро для піднесеня нашого бідного руского народу тут на вільній землї, дати людям спромогу піднестись до ліпшого. Але де там п. Ґеникови до сего, або его жидкам та Німцям! Добре, що хлоп Русин темний, а за руску шкіру заплатять Лібералі Ґеникови та жидкам. Яке Русин мае поняте про лібералів та короля англійского — я сьвідком сам. „Пан Губерман, то е ліберал, сидить в Отаві, старий, з довгою сивою бородою і дуже Русинів любить. Він разом з королевою англійскою дали Русинам вільні землі і волю, а тих всїх, що з саном лібералі тримають треба вибирати на „офіса“ так, як пан ліберал скажуть, щоб пана ліберала не розгнївати за его добре серце“. Ось як думае неоден канадийский Русин. Ось так просьвіщають урядники наших людий. Одним словом п. К. Ґеник, еслиб не дурив людий, міг би був много зробити, еслиб хотів був. Тим самим не заслужив собі імя „патріота“, лишень „політичного махера“.

4) П. Ґеникови дуже помагае его мідяне лице. Коли сего вимагае потреба перед виборами, він зараз стае мягенький і великий руский „патріот“, а гречний ох, йой!... А щоб „босове“ лібералї виділи як руский нарід „кохае“ Ґеника, як на кожде слово Ґеника летить, він зараз прибирае маску „патріота“ і вічно скликуе якісь „віча“, або організуе „читальні“, або „штори“ та ще Бог зна що. А знае наш „коханий“ п. Ґеник добре, що болить наш нарід і бе в ту сторону. Нарід на хвилю забувае на поступки „патріота“, вірять, що Ґеник поправляе ся, летить на віча, читальні, штори і т. д. На такі збіговища припроваджуе п. Ґеник „босів“ і звичайно від бесіди про долю руского народа, сходить на похвали „пана ліберала“.

П. Кароль організував тут свого часу партію робітничу і мав зі собою щирих робітників, котрі вірили в его „ідеї“, зганяли нарід, помагали ему і т. п., але пізнавши Ґеника, найліпші поступовці лишили его, тай нарід лишив, а зісталось з ним лиш кількох розпитих „соціялістів“, які всюди ісвершють. Перед минувшими виборами до Отави організував „штор“. Люди зібрались і зложили гроші, та сам Ґеник розбив его і люди потратили великі суми. Перед тим ще организував читальню і тут людий було і добрі люди поприсилали книжки, але для того лиш, що до читальні увійшло кількох щирих патріотів, які були не на руку п. Ґеникови і его наміреням, отже Ґеник читальню розбив. Тепер п. Ґеникови знов треба показатись на горизонті, щоб бачили „боси“ лібералї, що Ґеник, то такий великий чоловік і на его слово знов нарід на „віче“ прилетить. Таж провінціяльні манітобскі вибори за плечима! П. Ґеник мусить ратувати ся — треба скликати „віче“. Знае неборак, що як скличе „віче“ за „пана ліберала“, то нарід ледви чи послухае — так давай хапатись за тверезість. В сїй цїли скликае „віче“, нехай „босове“ бачать, що Ґеник еще такой той самий. В „Канад. Фармері“ розписуесь про моральність, тверезість і таке инше. В тій цїли гадае скликати „віче“. Красно, гаразд!.. Однак не вам п. Ґеник до сего. Ви в рускому народу вже втратили довіре. Не на цїли у вас тверезість і моральність, а просто се ваша политична штучка. Тай чи вам писати про моральність і тверезість? Про моральність нехай пише кожда нещасна дївчина, їх повно є... Про неї нехай пише G. T. Zeron... А про тверезість нехай пишуть ваші „соціялісти“, котрим далисьте місто пожиточної науки, бритву в руки. Про неї нехай пишуть розпияні політичні аґенти, котрі від давна научали всякого за нашого християнина та за політичні гроші розпивали наших людий... Знаю, що велике лихо неморальности та піяцтва загніздилось між нашими людьми, особливо по містах, але хто сему винен? Ви п. Ґеник недопустили до жадного становища наших переднїйших людий і позбуваете ся їх, отжеж не було кому організувати нарід, а самі ви що зробили?.. Ганьба вам, коли ви хочете скликати „віче“, а відтак просити чужих людий на кураторів над нами.

Дуже красна ціль скликати віче і подумати над загніздившим ся злом між нашим народом, але до сего треба взятись людям з чистою совістю і чистими руками. До недавна не було кому зачати, але тепер уже і є кому. Єсть і сьвящеників подостатком, нагромадилось трошки інтелїґенції сьвітскої. Ану, вп. оо. духовні, так Василіяни як і незалежні, до роботи! Старайтесь впроваджувати товариства церковні і сьвітскі. Всі разом в купу до роботи, а зле скоро мине і заслужите собі в чужих людий на повагу. А таким „організаторам“ як п. Ґеник, сказати „на бік з носом“! — п. Ґеник хоче, щоб про наші хиби знали аж чужі люди? Нехай сї чужі люди старають ся викинути з поміж себе свої хиби, мають они також їх досить — чейже п. Ґеник не сліпий!?

Наближають ся вибори — так думаю, що жаден чесний Русин не возьме за голос ані пятки, ані горівки від „ґеників“, котрі незадовго будуть увихати ся по кольонїях з намовами, а буде голосувати кождий після своєї совісти.

Найкраще, коли будемо закладати товариства спомагаючі і належати до американьскої організації „Союз“, дальше товариства тверезости, тов. робітничі, політичні і т. п. Се всьо повинно ся перше порушати в часописях, як „Свобода“ або тутейший „Ранок“. („Фармера“ гадаю залишиви з сеї простої причини, що ся паньско-ліберальна газетка мае гадючу натуру і хто по її гадці не робить, того кусае. Щож п. Кунь завинив, если написав правду?) Так! перше треба порушати в газетах, а потім скликати віче і говорити на добре щось і зараз забратись до роботи, але без „ґеників“.

А вам п. редактор від „Фармера“, чи не обіцяв великий патріот донечки? Він кождому обіцював 10 тис. дол. і донечку, щоб за ним гавкав, може і вам обіцяв? Але уважайтеж, що кількох ваших попередників не дістали ані 10 тис. дол., ані донечки, ані становиска, а пішли дальше долї шукати. Тож і з вами може таке статись. Ви молодий чоловік, а вже на злій дорозї. Наперед брехалисьте про свое буте та „научалисьте“. Вірю, щосьте перейшли всї краї, як припадково валялась під ногами яка мапа. Вертайте до школи, о яку вам добрі люди вистарались, та не дайтесь на сьміх взяти, а учіть ся, то щось з вас буде колись. Інакше бережіть ся, особливо підлоти, яку ви вдіяли, приміром на Великодні Сьвята, водячи по церквах політичних „босів“.

Не завадить на конець спімнути і про саму газету „Канадийский Фармер“. Сю газету 3 роки тому заложило кількох Русинів в цїли просьвіти, а що сих „кількох“ замало було, удались до п. Ґеника о поміч. П. Ґеник прекрасно похвалив і обіцяв з власної кишені помочи, щоб газета була самостійна і не підлягала жадній партії. Однак сих „кількох“ завелись на обіцянках Ґеника, бо Ґеник не дав нічого, а самим годї було газету утримати. П. Ґеник хитрий, бігмав ся, що цента не має (хотяй дім его коштуе около $30.000), щоб уратувати ситуацію, радив удатись до партії ліберальної, она „добре“ поможе. А потім, казав п. Ґеник, коли трохи поможуть, а як газета стане на ноги знов відберемо еї від ліберализтів і будемо самі нею кермувати. Та так не сталось. П. Ґеник дав таку акцію як другі, але недосьвідчених „кількох“ і не счулись, як п. Ґеник так зкермував, що акції пропали, а сама газета впала в руки лібералів і французкого біскупа, котрий есть еї співвластителем, а правдивих основательїв газети ошукано і прогнано, просто тому, що були не на руку п. Ґеникови.

Ось і покровитель канадийскої Руси. Чиж его і дальше слухати?

Єсли я дещо еще не написав, а знаю, що е много фактів до занотованя в теперішнїм канадийско-рускім руху, нехай хтось більше напише.

С. М. Б.

P. S. П. Ґеник знае, що наш Русин боїть ся блищачого ґузика і „респект“ ґузикам віддае, бо памятае краеві блищачі ґузики. Отже п. Ґеник і тут з ґузиками поміж людий ходить. Шкода, що такий великий „соціялїст“ і „поступовець“.

Вийшла нова книжочка „Читальні“ ч. 26 за місяць Юний 1906 п. з. „Через кордон“. Ціна 15 центів. Адрес: Czytalnia, Box 353, Scranton, Pa.

— Впишіть ся до „Читальні“. Лише 1.50 дол. на рік. За ті гроші будете діставати одну цікаву книжочку кождого місяця. Адресуйте:
CZYTALNIA,
Box353, Scranton, Pa.

ЧИТАЙТЕ!

Спис книжок, які продаємо:

- * Америка ... 15 ц.
- * Ангел та пустельник і т. і. ... 15 ц.
- Біблїя Велика ... 2 дол.
- Борба кляс і чому робітники орґанїзують ся ... 15 ц.
- Весела книжочка з образками ... 30 ц.
- * Гріхи мілїонерів і т. п. С. 7 ... 15 ц.
- Дещо з історії православної місії в Америці ... 10 ц.
- Дещо про зьвірята ... 30 ц.
- * Дві левади і т. п. С. 5 ... 15 ц.
- * Дорога любови, то Божа дорога С. 6 ... 15 ц.
- * Еміґрант ... 15 ц.
- Жовнїр ... 10 ц.
- Журавлї ... 15 ц.
- Житє Ісуса Христа ... 1.50 дол.
- * Житє, зарібки, орґанїзації і т. п. в Спол. Державах ... 15 ц.
- Зуб за зуб ... 10 ц.
- * Казки про Жидів ... 15 ц.
- Історія Руси в образками ... 10 ц.
- Капітал і праця ... 15 ц.
- * Книжка Рахункова ... 50 ц.
- * Календар ... 25 ц.
- Марія ... 10 ц.
- * Многострадальний народ, огляд історії украиньского народу ... 20 ц.
- * Наверноний Грішник ... 20 ц.
- Народний рух австро-угорских Русинів ... 15 ц.
- Новий Завіт ... 4 дол.
- Образки і загадки ... 10 ц.
- Оповіданя ... 15 ц.
- Оповіданя про заздрих богів ... 10 ц.
- Про відступників від рос. православія ... 10 ц.
- * Про нутро землї ... 25 ц.
- Підземні скарби ... 25 ц.
- Покуса ... 10 ц.
- Псалтир ... 1 дол.
- Розмова Поляка, з Русином ... 10 ц.
- Руско-англїйский словарець ... 20 ц.
- * Релїґійні вірованя старинних народів ... 20 ц.
- Смерть ... 10 ц.
- * Стародавні казки та оповіданя ... 15 ц.
- * Степові люде ... 15 ц.
- * Страйк ... 20 ц.
- Тарас Шевченко ... 15 ц.
- Тимко Гаврилюк ... 15 ц.
- Унїя в Америцї ... 20 ц.
- * Хто з чого жиє ... 15 ц.
- * Які то є люде на земли, з 20 образками ... 50 ц.
- * Як мужик ходив до царя правди шукати ... 15 ц.
- * Через кордон ... 15 ц.

Золоте перо Celtric 1.00 дол. **Золоте перо** Sanford 2.00 дол.

Атляс цілого світа, англїйский, 105 мап, над 300 сторін, подає имена і людність 40.000 міст цілого сьвіта 1 дол.

Мапа Сполучених Держав і цілого сьвіта 4 стопи широка а 6 стіп довга (инші продають по 5 дол.) у нас лиш 2 дол.

Адрес треба всегда виписати англїйскими буквами і то дуже виразно.

Адресуйте:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Новий Завіт

Господа Нашого Ісуса Христа в язиці церковно-словеньскім з переводом на язик народно-руский з поясненями: О. А. Бачиньского, за одобренем і благословенем Митрополита. Сторін 992.

Ціна 4 доляри.

Псалтир

в язиці церковно-словеньскім з переводом на язик народно-руский, з поясненями; о. А. Бачиньского; за одобренем Митрополита. Сторін 286.

Ціна 1 дол.

Обі книжки разом 4.50 дол.

Замовленя враз з грішми посилати на адресу:
SVOBODA, Box 353, Scranton, Pa.

На продаж 4 фарми

недалеко Скрентон, Па.

в ціні від 1.500.00 до 2.150.00 долярів.

Близших пояснень уділяє

Редакція „Свободы“,
203 Linden Street, Scranton, Pa.